LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorization Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg. Printer: „Schwäb. Volksblatt" Günzbg./D., Bgm.-Landm.-Pl. 7. Circulation 4000. Published twice weekly.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 26 (131)
Otrdien, 1948. g. 6. aprīlī
Iznāk otrdienās un piektdienās. Izdevējs: BALK uzdevumā Latviešu preses darbinieku sadarbības kopa. Atbildīgais redaktors: K. Rabācs, vietn. A. Liepa, redaktori: Z. Bārda, M. Čulītis, H. Mindenbergs, A. Šmits. Adrese: Günzburg/Donau, „Latvija". — Tālruņi: apg. 84, red. 50, spiest. 92.

„Izsaldēšanas" mēģinājums nav izdevies

Satiksmes kontrole Berlīnē daļēji izbeigta, bet pieteikti padomju aviācijas naktsmanevri

Ziņas par karaspēka kustībām krievu joslā

Pēc saspīlējuma, kāds radās starp Padomju Savienību un pārējām trim Vācijas okupācijas valstīm kopš 1. aprīļa, kad padomju iestādes uzsāka kontrolēt visu satiksmi no rietumu joslām uz Berlīni un pretējā virzienā, padomju iestādes svētdien izteikušas gatavību piekrist sarunām par kontroles noteikumu saskaņošanu. Šīs sarunas, pēc franču aģentūru ziņām, tomēr varēšot sākties tikai nākošā nedēļā. Amerikāņu iestādes paskaidrojušas, ka ar mieru piedalīties šādās sarunās, bet nekādā gadījumā nepiekritīs savu militāro vilcienu kontrolei. Vakardienas ziņas liecināja, ka krievi kontroli vismaz daļēji jau izbeiguši. Angļu virspavēlnieka ģenerāļa Robertsona speciālvilciens pirmdienas rītā pl. 3.25 cauri Marienbronnas robežpunktam bez kādas kontroles devās tālāk uz Berlīni. Tāpat satiksmi atjaunojuši citi vilcieni. Tas, domājams, izskaidrojams ar rietumu valstu stingro nostāju pret padomju rīcību, ko uzskata par mēģinājumu „izsaldēt" rietumvalstis no Berlīnes.

Sabiedroto komandantūra Berlīnē patlaban ir vienīgais organs, kur vēl turpinās visu četru okupācijas valstu sadarbība. Bet arī tur krievu pārstāvis sestdien paziņoja, ka personāla trūkuma dēļ padomju iestādes vairs nesūtīšot savus pārstāvjus septiņās komandantūras apakškomisijās. Bet tā kā citas svarīgas komisijas darbu turpinot pilnā sastāvā, tad to nevarot uzskatīt par komandantūras darbības izbeigšanu. Bez tam esot iespējams uzdevumus no jauna sadalīt citādi.

Berlīnes krievu komandants ģenerālmajors Kotikovs sestdien iesniedza protestu pret amerikāņu militārās policijas apsardzes norīkošanu ap krievu kontrolētās dzelzceļu pārvaldes ēku amerikāņu joslā, neļaujot namā ieiet krievu darbiniekiem un liedzot ieeju arī diviem krievu ģenerāļiem. Amerikāņu komandants pulkvedis Haulejs protestu noraidīja, jo amerikāņu sardze uzstādīta pēc tam, kad krievi divas naktis no vietas novietojuši namā bruņotas sardzes, informējot par to amerikāņus. Jautājumu kārtošot amerikāņu militārgubernātors ģenerālis Klejs pats.

Krievu iestādes pagājušā nedēļā paziņoja, ka paredzot izdarīt aviācijas naktsmanevrus virs Berlīnes un informēja, ka gaisā pacelšoties neparasti liels skaits krievu iznīcinātāju. Kopš ceturtdienas amerikāņi iekārtoja pastiprinātu gaisa transportu no amerikāņu joslas uz Berlīni. 2. aprīlī vien Berlīnē nosēdās 35 apgādes lidmašīnas ar 15 minūšu starpbrīžiem. Ziņas, it kā amerikāņu un angļu lidmašīnām paredzēts piekomandēt iznīcinātāju apsardzību, oficiāli atsauca.

Rietumvalstu oficiālas amatpersonas paskaidrojumos uzsvērušas, ka nekādā gadījumā nedomā pamest Berlīni. ASV kara ministrs Rojals 2. aprīlī paskaidroja: „Ja padomju iestādes nogriezīs amerikāņu transporta sakarus ar Berlīni, mums tomēr būs jātiek cauri. Lai aizstāvētos pret varbūtējiem uzbrukumiem, ģenerālim Klejam kā militāram virspavēlniekam dotas tiesības likt lietot ieročus, ja viņš uz to spiests."

Laikā, kamēr pasažieru satiksme pa dzelzceļu ar Berlīni bija pārtraukta, preču satiksme tomēr turpinājās parastā kārtībā! Arī vāciešu starpjoslu satiksme noritēja normāli. Amerikāņu apgādes vilcieni atjaunoja braucienus pēc ģenerāļa Kleja rīkojuma, kas deva norādījumu neatļaut vilcienos ienākt nevienam padomju kareivim. Pēc šī rīkojuma krievu iestādes paziņoja, ka sabiedroto un vācu apgādes vilcieni var iebraukt Berlīnē bez kavēkļiem. Angļu iestādes paziņoja, ka pārtrauc visu kuģniecību no angļu joslas uz un caur padomju joslu, jo krievu iestādes pieprasījušas liellaivu personālam īpašus starpjoslu dokumentus. Līdz ar to tika aizturēta 15.000 t kviešu piegāde Berlīnes iedzīvotājiem, un citi lieli preču sūtījumi, to vidū arī 3000 t reparācijas sūtījumu uz Padomju Savienību.

Arī Anglijas ārlietu ministrija paskaidroja, ka angļu karaspēks Berlīnē paliks tik ilgi, kamēr pastāvēs Vācijas četrvalstu okupācija. Angļu militārā valdība arī atsauca baumas, it kā būtu plānota angļu ģimeņu izvākšana no Berlīnes. Sestdien Berlīnē ieradās lidmašīna ar 12 angļu bērniem, kas tur pavadīšot pie vecākiem brīvdienas. Ārlietu ministrs Bevins pieprasījis sīku ziņojumu par stāvokli Berlīnē un angļu militārgubernātora vietn. Braundžons sestdien izteicās, ka neredzot izejas no krizes, ja krievi nekļūtu prātīgāki. Angļi nekādā gadījumā nedomājot ļaut tirannizēties! Ar savu rīcību Padomju Savienība gribot padarīt rietumvalstu stāvokli Berlīnē neciešamu un demonstrēt vāciešiem savu varu. Tas reizē esot eksperiments, lai pārbaudītu, cik tālu krievi var iet.

Arī amerikāņu iestādes atsaukušas ziņu par it kā gaidāmu amerikāņu ģimeņu evakuēšanu uz Frankfurti. Līdzīgi izteicies franču militārās valdības pārstāvis. ASV kara ministrs Rojals paskaidroja, ka amerikāņiem Berlīnē esot 4880 militāro un 2000 civīlo ierēdņu un 2600 piederīgo. Gaisa transports spējot ik dienas aizvest uz Berlīni vai pretējā virzienā 5000 personu. Vašingtonas diplomātiskās aprindās Berlīnes notikumus uzskata par krievu eksperimentu, lai redzētu, cik tālu iespējams izaicināt rietumu sabiedrotos. Franču iestādes paskaidrojušas, ka visos jautājumos rīkosies saskaņā ar angļu un amerikāņu iestādēm. Domu par franču karaspēka izvākšanu no Berlīnes nevarot pat pielaist. 3. aprīlī franču okupācijas armijai Berlīnē pārtrauca atvaļinājumu piešķiršanu, bet kāds militārais vilciens uz Parīzi pagaidām aizturēts Berlīnē.

„Daily Mail" ziņo, ka, vienlaicīgi ar kontroles pastiprināšanu, krievu iestādes likušas izvākties vāciešiem no plašāka rajona krievu joslas pierobežā, pie galvenā ceļa no Berlīnes uz rietumiem, it sevišķi Magdeburgas apkārtnē. Lauksaimniekiem teikts, ka viņi varēs ierasties apstrādāt laukus un novākt ražu bet nedrīkst pastāvīgi uzturēties šai joslā, „lai nodrošinātu transporta drošību un aizkavētu baumu izplatīšanu, kas traucē okupācijas valstu sadarbību". Padomju licencētās avīzes bija ziņojušas par it kā strauji pieaugušo nelegālo robežpārgājēju skaitu no rietumu joslām uz krievu joslu. Angļu oficiālās iestādes publicējušas ziņas, no kurām redzams, ka no 1. dec. līdz 31. martam joslu robežu virzienā uz austrumiem mēģinājušas nelegāli pāriet 3545 personas, bet virzienā uz rietumiem — 12.900. Krievu pusē pastiprināta robežas apsardzība. No Berlīnes labi informētām aprindām Dena ziņo, ka padomju ģimeņu izvākšanai no padomju joslas un Berlīnes neesot sakara ar pēdējiem notikumiem, bet tā bijusi plānota jau agrāk, „lai aizkavētu, ka padomju sievietes un bērni pa savas uztu-

(Beigas 4. lpp.)

Vai ASV ražo 400 atombumbu gadā?

TRUMENS PRASA 3 MILJARDUS DOLARU BRUŅOŠANAI

Prezidents Trumens pieprasījis ASV kongresam, lai tas piešķir vēl 3 miljardus dolaru bruņošanās vajadzībām, papildinot nesen pieņemto 11 miljardu dol. budžetu militārām vajadzībām. Bez tam viņš prasījis atļauju izlietot 7 milj. dol. stratēģiski svarīgu preču krājumu uzpirkšanai. Aizsardzības ministrs Forestals paziņojis, ka tuvākā laikā iesniegs sīkus plānus minēto 3 miljardu dol. izmantošanai, un oficiāli iesniedzis likumprojektu obligātas kara klausības noteikšanai visiem vīriešiem no 19 līdz 26 gadu vecumam. Tūlīt pēc tam ģenerālis Eizenhauers ziņojis senāta militārai komisijai, ka atbalsta Forestala likumprojektu, jo „ASV nevar dzīvot kā demokratijas sala diktatūras jūrā". Forestals, ieteikdams likumprojektu, piebildis, ka „pēdējo nedēļu notikumi skaidrāk pierādījuši tā nepieciešamību gan no nacionālas aizsardzības, gan arī no pasaules miera sargāšanas viedokļa". ASV atomenerģijas komisijas priekšsēdētājs Lilientals ziņojis kongresam, ka ASV esot „pietiekams krājums atombumbu un pastāvīgi ražo jaunas klāt". Pēc Reutera informācijas, nekādi noteikti skaitļi neesot minēti, bet „Nouvelles de France" sakās zinām, ka ASV tagad ražojot 400 atombumbu gadā.

Pirmie palīdzības kuģi jau ceļā uz Eiropu

Trumens parakstījis likumu par 6 miljardu dolaru atbalstu 16 valstīm

SENSĀCIONĀLS SPĀNIJAS UN ARGENTĪNAS TIRDZNIECĪBAS LĪGUMS

1948. g. 3. aprīlis kļūs vēsturiski pieminama diena, jo šai dienā ASV prezidents Trumens parakstīja senāta un kongresa kopsapulcē pieņemto likumu par 6.098.000.000 dolaru pabalstu pasaules demokratisko valstu atjaunošanai un cīņai pret komūnismu. Kongresa un senāta kopsēde pieņēma likumu gandrīz bez debatēm. Vienīgais svarīgais grozījums bija tas, ka kopsēde noraidīja kongresa ieteikumu ieklaut palīdzības programmā arī Spāniju. Jau vakar no ASV devušies ceļā pirmie kuģi ar palīdzības akcijai paredzētām precēm Eiropas valstīm.

Vēsturiskais likums paredz 5300 milj. dolaru 16 Eiropas valstu atbalstīšanai nākošos 12 mēnešos, 275 milj. dol. Grieķijas un Turcijas militārai atbalstīšanai, 46 milj. dol. Ķīnai un 60 milj. dol. Eiropas bērnu pabalstīšanai. Paredzēts, ka apmēram vienu miljardu no šīm summām uzskatīs par atmaksājamu aizdevumu, kamēr atlikušie 4,3 miljardi uzskatāmi par dāvanu. ASV ārlietu ministra vietnieks Lovets paziņojis, ka jau pirmdien sāks darboties pagaidu organizācija visplašākās palīdzības akcijas realizēšanai, kādu pasaule līdz šim pieredzējusi.

Visi laikraksti savos komentāros aizrāda, ka kongress un senāts pēdējās dienās rīkojies ļoti ātri un noteikti padomju izturēšanās dēļ Vācijā. Likums pieņemts vienu mēnesi un vienu dienu pēc tam, kad par to sāka debatēt kongresa pilnsapulce, un vienu dienu pēc 1. aprīļa, ko prezidents Trumens savā laikā bija noteicis par pēdējo termiņu svarīgā lēmuma pieņemšanai.

Pēc pavisam īsām debatēm kongresa un senāta kopsapulce noraidīja kongresa lēmumu ieklaut Eiropas atjaunošanas programmā arī Spāniju, kaut arī lēmums par Spānijas ieklaušanu bija pieņemts kongresā ar 149 pret 52 balsīm. Pret kongresa lēmumu bija izteicies prezidents Trumens, ārlietu ministrs Maršals, senāta ārpolitiskās komisijas priekšsēdētājs Vandenbergs un daudzi citi politiķi, kas visi atzina kongresa lēmumu par pārsteidzīgu un par nopietnu triecienu ASV centieniem apkarot komūnismu Eiropā. Viņi visi izteicās, ka ne vien Padomju Savienība, bet arī citi izmantos šādu kongresa lēmumu par pierādījumu tam, ka Maršala plāna īstais nolūks esot veicināt fašismu un reakciju Eiropā, — kā to apgalvo komūnisti. Pēc „New York Herald Tribune" ziņām, šie politiķi baidījās, ka kongresa lēmumam varētu būt sevišķi nelabvēlīgas sekas Italijā un Francijā. ASV ārlietu ministrijas augstākie ierēdņi atzina, ka kongresa vairākums gan rīkojies labā ticībā, ka ar antikomūnistiskās Spānijas ieklaušanu Maršala plānā kaitēs komūnismam, bet vienbalsīgi uzsvēra, ka amerikāņiem nevajadzētu Spāniju tieši uzaicināt. To vajadzētu darīt 16 Eiropas valstīm, kas plānā jau ieklautas. Tas pats laikraksts ziņo, ka Italijas komūnisti arī nekavējoties izmantojuši kongresa lēmumu saviem propagandas mērķiem. Italijas sociālistu labā spārna vadītājs Saragats, kas ir viens no ievērojamākajiem komūnistu pretiniekiem, tūlīt sūtījis protesta vēstules daudziem pazīstamiem amerikāņu politiķiem, aizrādīdams, ka kongresa lēmumam var būt katastrofālas sekas Italijas vēlēšanu kampaņā. Šādā noskaņojumā tad arī senāta un kongresa kopsapulce svītrojusi no likuma kongresa pieņemto papildu klauzulu par Spānijas ieklaušanu, par spīti tam, ka šo lēmumu bija apsveicis pat bijušais spāņu republikāņu valdības galva Negrins, kas tagad dzīvo trimdā Londonā. Kopsapulces lēmumu apsveic ne vien daudzi amerikāņu politiķi un laikraksti, bet arī valdības 16 Eiropas valstīs. Oficiāls Anglijas paskaidrojums, ka šis solis saskan ar Lielbritanijas viedokli. Tai pašā dienā UN konference informācijas un preses brīvības nodrošināšanai noraidījusi Argentīnas priekšlikumu uzaicināt konferencē arī Spānijas pārstāvju.

„New York Herald Tribune" Parīzes izdevums tomēr ziņo, ka to 16 Eiropas valstu vidū, kam atstātas tiesības pieaicināt atjaunošanas programmā arī Spāniju, nekāda pārliecīga pretestība neesot vērojama. Līdz šim gan vienīgi Portugale atklāti izteikusies par Spānijas pieaicināšanu un Eire paziņojusi, ka šo priekšlikumu atbalstīs, bet no drošiem avotiem esot zināms, ka līdzīgas domas esot arī vairākām citām pārējās valstīs, to starpā Lielbritanija un Francija, principā neesot pret Spānijas pieaicināšanu. Tās tikai cerot, ka to ierosinās kāda cita no pārējām. Tā piemēram, Francijas valdība vēlētos, lai Franko dod garantijas par turpmāko liberalizēšanu. Līdzīgus noteikumus gribot uzstādīt arī Beneluksa valstis, Zviedrija, Dānija, Šveice, Grieķija un Īrija. Laikraksta speciālkorespondents piebilst, ka jautājums paliekot sevišķi steidzams, jo 16 valstis gribot līdz vienojušās par programmas izdzīvināšanas veidu. Pirmdien Parīzē sāka darbību tehniskā komisija.

Spāņu prese, saprotams, uzņēmusi ļoti sāpīgi kongresa lēmuma atcelšanu. „Arriba" apgalvo, ka kongresa lēmums bijis īstā amerikāņu tautas balss, bet viņi pēc Trumena ietekmes to anspiedusi. „ABC" raksta, ka Amerika pārāk sasaistīt attiecības ar Padomju Savienību.

(Beigas 4. lpp.)

DAĻA SOMU DELEGĀCIJAS GATAVA PRETOTIES LĪDZ PĒDĒJAM

PIECGADES PLĀNS ZVIEDRU AVIĀCIJAI

Joprojām nav īstas skaidrības par Somijas likteni. Pirmdien Maskavā atsāktas sarunas par padomju piedāvāto līgumu pēc tam, kad tur atgriezušies divi somu delegāti, kas pagājušā nedēļā beigās ieradās Helsinkos un apspriedās ar prezidentu Pasikivi un ministru kabinetu. — Svētdien somu armijā atcelti visi atvaļinājumi. Nekādi paskaidrojumi par šī rīkojuma iemesliem nav doti. Pēc BBC ziņām, rīkojums pirmām kārtām domāts, lai ietekmētu komūnistus, kas sākuši arvien atklātāk demonstrēt par līguma parakstīšanu.

Pēc UP ziņām, Padomju Savienības valdība esot paziņojusi, ka vēlas nobeigt sarunas ātrāk, un vispār neatjaunošot sarunas, ja somu delegācijas locekļi neieradīšoties Maskavā ar „blanko pilnvarām". Vai tādas viņiem dotas, līdz pirmdienas pusdienai nebija zināms. Zināms tikai, ka somi joprojām vēlas pastāvēt uz noteikumu, ka savstarpēja militāra palīdzība būtu vajadzīga tikai tieša uzbrukuma gadījumā Padomju Savienībai caur Somijas territoriju, kamēr krievi domā, ka jau kara briesmas vien būtu pietiekams iemesls kopīgas aizsardzības nodibināšanai uz Somijas zemes.

INS ziņo, ka divi delegāti, kas bija atgriezušies Helsinkos, ir zemnieku partijas pārstāvis Kekonens, kas vispār pretojies līguma parakstīšanai no sākta gala, un zviedru tautas partijas loceklis Sederjelms, kas izturējies ļoti rezervēti un devies uz Maskavu tikai, lai uzzinātu, ko krievi īsti vēlas.

AP ziņo, ka Somijā sāk vairoties bažas, ka Kremlis varētu kļūt nepacietīgs. Staļins ierosināja līguma parakstīšanu jau priekš 6 nedēļām. Visos citos gadījumos, kur Maskava slēgusi līgumus ar savā iespaidā joslā ieklautām zemēm, sarunas nav ilgušas vairāk kā dažas dienas.

„Daily Mail" ziņojumā no Stokholmas raksta, ka zviedru bažas par stāvokli arvien vairojas trīs apsvērumu dēļ. 1. Esot zināms, ka daļa somu delegācijas Maskavā apņēmusies pretoties nepieņemamiem noteikumiem līdz pēdējam, un gadījumā, ja Kremlis izrādītos nepiekāpīgs, lūgt palīdzību no UN. Zviedru politiķi atzīst, ka šāda rīcība varētu radīt nopietnas briesmas ne tikai Somijai vien, bet arī visai Skandinavijai. 2. Par spīti oficiāliem atsaukumiem nemitas baumas, ka Padomju Savienība vai nu iesniegusi, vai gatavojas iesniegt arī Norvēģijai tādu pašu priekšlikumu kā Somijai. Ievērojot Špicbergenu salu stratēģisko vērtību no Padomju Savienības viedokļa, šīs baumas uzskata par ticamām. Ievērojot prezidenta vēlēšanu kampaņu ASV, sagaida, ka tās kādu laiku kļūs mazāk aktīvas ārpolitikā un Padomju Savienība izmantos šo laiku, lai par katru cenu nostiprinātu savas pozicijas Ziemeļeiropā.

Tas pats laikraksts ziņo, ka Zviedrijas aizsardzības ministrs tagad apstiprinājis piecgades plānu kara aviācijas personāla dubultošanai. Ik gadu paredzēts izdot 75 milj. kronu. Līdz šim Zviedrijai nav bijuši nakts iznīcinātāji, bet nesen iesākta nakts lidotāju apmācīšana ar Anglijā pirktām Moskito lidmašīnām. Divu gadu laikā Zviedrija cerot sākt pašu iznīcinātāju ražošanu. Tos saukšot par „1000", tāpēc ka to ātrums pārsniegšot 1000 km stundā.

NYHT, DM, BBC

Turcija un Grieķija grib saskaņot ārpolitiku un saimniecību

Atēnās notiek Turcijas un Grieķijas ārlietu ministru sarunas, kuru nolūks esot saskaņot abu valstu ārpolitiku un saimniecību. Maskavas radio apgalvo, ka īstenībā ar šīm sarunām gribot papildināt Briselē parakstīto militāro paktu, bet grieķu laikraksti raksta, ka pakta noslēgšana vēl neesot gaidāma. Grieķi pilnīgi saprotot Turcijas grūto stāvokli, kas spiežot to izturēties rezervētāki. Arī citu valstu diplomātiskie vērotāji domā, ka militāras alianses noslēgšana neesot gaidāma.

Ankaras radio ziņo, ka Turcija saņēmusi 7 amerikāņu lidmašīnas, bet amerikāņu bazes kuģi tuvākā laikā atvedīšot vēl trīs tādu kuģu kravas ar amerikāņu lidmašīnām Turcijai.

Grieķijas ārlietu ministrs Caldaris intervijā izteicies, ka grieķu karaspēkam vienam pašam grūti nosargāt tūkstošiem kilometru garās robežas, un ierosinājis novietot Grieķijā un aiz Grieķijas robežās esošās starptautiskas armijas.

NZ

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 26 (131) 1948. g. 6. aprīlī.

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas.

„INTERMARIUM"

Eiropas rietumi organizējas. Ir dzirdētas gaviles, ka šais grūtajos laikos ārēja, bīstama spiediena ietekmēta, beidzot sāk vērsties īstenībā Eiropas mazo valstu un mazo cilvēku sapnis — Eiropas vienotība. Jāsaka gan, ka ar visu cienību pret valstsvīriem, kas tādus un līdzīgus vārdus teikuši — pagaidām nekas vairāk par militāru aliansi vai valstu koaliciju rietumos nav nodibinājies, un — lai cik mēs, kas ar visu sirdi un dvēseli esam rietumu pusē, arī šo vienošanos neapsveiktu — nedrīkst aizmirst, ka alianses, antantes un koalicijas pastāvējušas uz papīra jau agrāk un pie tam vēl plašākos apmēros.

Ir teikts arī, ka jaunā Rietumu savienība, kuras sākumi tikko izšķīlušies no Brisceles konferences, varētu būt varens ierocis ne vien, lai novērstu briesmas vēl citām valstīm aizkļūt aiz dzelzs aizkara, bet arī instruments šī „aizkara atritināšanai atpakaļ". Vēl nezinām, kā šis instruments praktiski varētu aizkaru ritināt, un daudzas vilšanās mūs pret šādiem pareģojumiem padarījušas skeptiskus. Arī Atlantijas charta reiz tika pasludināta par līdzekli tautu pašnoteikšanās tiesību sargāšanai, un daļa no mums, kas toreiz vēl nebija tik skeptiski, gavilēja.

Bet ar visu skepsi mums tomēr jāraugās notikumiem acīs un mūsu pienākums ir sekot visiem tiem attīstības virzieniem, kas tieši vai netieši skar mūs un mūsu zemju likteni. Un tad mēs nedrīkstam neievērot, ka visā pasaulē norisinās process, ko varētu dēvēt par pretējo politiku un pasaules uzskatu sfairu konsolidēšanos, vai par vienādi domājošo novirzienu grupu apvienošanos. Šis process turpināsies. Jau tagad tas neskar vairs tikai to vien, kas, brīvi un neatkarīgi būdami, var lemt par sevi, bet mudina vienoties un gatavoties nākotnei arī tos, kam pašlaik praktiski nav iespējas daudz reāla darīt.

Jau pagājušā gada beigās ukraiņu DP laikraksta „Čass" licenciāts Romans Iļņickis, kas bija pirmais DP preses apvienības priekšsēdētājs, bet tagad ir Internacionālās politisko bēgļu komitejas ģenerālsekretārs, savā laikrakstā rakstīja: „Liekas, ka ir pienācis laiks stāties pasaules priekšā ar kopīgu deklarāciju, kurā būtu izteiktas tieši ieinteresēto domas par jauno kārtību Eiropas austrumos un vidienē tai gadījumā, ja notiktu vēsturiskas pārmaiņas. Tāda kopīga deklarācija būtu pietiekami spēcīga manifestācija pret Kerenska ievadīto akciju „brīvas krievu tautas ūnijas" radīšanai, kaut arī viņam pagaidām izdevies gūt labvēļus Amerikā un Rietumeiropā." Raksta turpinājumā Iļņickis uzsver visu Eiropas austrumu un vidienes tautu likteņu ciešo sakarību un vēršas pret domu, ka ar kārtības maiņu vien Krievijas imperijā varētu nodrošināt patiesu brīvību tautām, kas kļuvušas imperiālisma upuri.

Kādreizējās īslaicīgās Krievijas demokratiskās pagaidu valdības galva Kerenskis tātad sācis atdzīvināt ideju par „brīvu krievu tautu ūniju". Mums pietiek zināt, ka Kerenska plānā latvieši, lietuvieši un igauņi pieskaitīti „krievu tautām", tāpat kā tas bija paredzēts Vlasova un vēl agrākos plānos, lai būtu skaidrs ka šī „ūnija" nav mums pieņemama.

Otrs jau diezgan vecs un daudz popularizēts plāns, ko visvairāk izceļ un propagandē poļu trimdinieki ar centru Londonā, ir tā sauktā „Intermarium konfederācija". Jau 1945. g. Londonā publicēta t. s. „brīvās intermarium charta". Tās ievadījumā norādīts, ka pie „intermarium" telpas pieskaitāmas visas Eiropas zemes un tautas starp Baltijas, Melno, Egejas un Adrijas jūru, zemes, kas arvien gribējušas patstāvību, bet nemitīgi visos karos kļuvušas gan vācu, gan krievu imperiālistiskas ekspansijas upuri. Tagad visas šīs zemes apdraud boļševisms. Tikai nodrošinot šīm zemēm brīvību, neatkarību un pietiekamu spēku, varētu nodrošināt arī ilgstošu mieru Eiropai. Tautas, kas veido neatkarīgas valstis „intermarium" telpā, saskaņā ar chartas 6. pantu ir: albāņi, baltkrievi bulgāri, čechi, igauņi, grieķi, kroāti, latvieši, lietuvieši, poļi, rumāņi, serbi, slovaki, slovēņi, ukraiņi un ungāri. Saskaņā ar chartas ideju šīm tautām jāatgūst valstiska neatkarība, bet pēc tam jāapvienojas „intermarium konfederācijā", vienojoties par principiem, kas iekļaujami ne vien visos starptautiskos nolīgumos, bet arī konfederācijas valstu satversmēs un pašas konfederācijas satversmē. Visām valstīm jāvienojas par ietekmīgu sadarbību vienotā ārpolitikā, vienotā aizsardzībā, vienotā saimniecisko lietu izkārtojumā, kā arī vienādotā izglītības sistēmā un kultūrālo vērtību apmaiņā. Lai to veiktu, paredzēti šādi kopīgi organi: 1. ārpolītikas saskaņošanai konfederācijas padome, kas sastādītos no vienādi daudz delegātiem no katras valsts, 2. iekšējo lietu koordinētai izkārtošanai konfederācijas izpildkomiteja saimniecisku, kultūras uc jautājumu kārtošanai, 3. likumdošanas saskaņošanai starpparlamentāra apvienība, kas sastādītos no speciālām atsevišķo valstu parlamentu delegācijām, 4. kopīgo konfederācijas aizsardzību saskaņā ar chartu vajadzētu nodrošināt ar pienākumu ik vienai konfederācijas valstij pieteikt karu agresoram, kas uzbrūk jebkurai citai konfederācijas dalībniecei. Bez tam charta paredz pastāvīgu visu valstu ģenerālštābu delegātu padomi, kopīgu virspavēlniecību kara gadījumā un kopīgu konfederācijas armiju, kas veidotos no atsevišķo armiju daļām ar uzdevumu ne tikai kalpot aizsardzībai, bet arī konfederācijas tautu tuvināšanai.

Ja Kerenska plānus nekrievu tautas noraida, tad „intermarium" plāni ir diskusiju un par un pret argumentu temats. Jau pieminētā ukraiņu trimdas prese, piemēram, noteikti atzīst sadarbības nepieciešamību, bet šai ziņā grib iet tālāk ne vien plašumā, bet arī tīri ģeografiskā attālumu nozīmē, taču izsaka arī bažas, ka lielais vairums minēto „intermarium" zemju ir tādas, kas atgūtu brīvību arī tad, ja tikai atjaunotu to valstisko stāvokli, kāds Eiropā pastāvēja līdz 1939. gadam. Tādā gadījumā Ukrainas prasības pēc neatkarības paliktu neapmierinātas. Šo un citu apsvērumu dēļ ukraiņu vidū ir populāra tā sauktā „Prometeja koncepsija", kuras gala mērķis ir „Prometeja bloks" jeb „no komūnisma atbrīvoto tautu bloks", kas saskaņā ar šiem plāniem aptvertu Baltijas valstis, Baltkrieviju, Ukrainu (ar Krimu), Kazaku zemes, Kaukazu, Kazachstanu, Turkestanu un Tālo austrumu zemes Sibirijā, kamēr Polija varētu pati izšķirties par pievienošanos šim blokam vai pašu poļu ieteiktajam „intermarium" blokam. Par Somiju un Kareliju ukraiņi domā, ka tās pēc sava ģeografiskā stāvokļa vairāk piederot Skandinavijas kompleksam.

Ja konsolidēšanās process turpināsies, un nav iemesla to apšaubīt, tad skaidrs, ka vienam vai otram blokam būs jāpieslienas arī mums. Dabiskais ceļš būtu tas, ka vispirms spēkus apvienotu trīs tautas un valstis, kas patiesi vienotas jau kopīgas vēstures dēļ — Igaunija, Latvija un Lietuva. Mūsu bēgļu aprūpes organizācijas sākušas mazdrusciņ sadarboties, lai gan vēl ne tik lielā mērā, cik tas būtu iespējams. Ārpus tā no latviešu puses ir redzēts pa rakstam no sūtņa Bilmaņa spalvas un vairāki bijušā ārlietu ministra Cielēna raksti Zviedrijas latviešu presē par Baltijas federāciju. Tas arī, cik zināms, ir viss.

Neviens laikam neapstrīdēs raksta sākumā citēto vārdu patiesību: „. . . ir pienācis laiks stāties pasaules priekšā ar deklarāciju, kurā būtu izteiktas tieši ieinteresēto domas . . ."

No mūsu viedokļa, saprotams, tieši ieinteresētie esam pirmām kārtam mēs paši, un tad mūsu tuvākie kaimiņi un neškiramie liktena biedri igauņi un lietuvieši. Bet, lai tiktu pie kopīga lēmuma lielajās lietās, mums jātiek pie kopīgas valodas sīkākos pašu mājas jautājumos. Vai arī tas nav mudinājums steidzināt tādas organizācijas radīšanu, kas nerunātu vairs tikai par trimdinieku ikdienas problēmām, bet ar autoritāti varētu pavēstīt arī latviešu viedokli tais nākotnes problēmu jautājumos, kuru izšķiršanu atlikt vairs nevaram?

Aleksandrs Liepa

Baltijas valstis sāk kļūt aktuālas

ASV ārlietu ministrija ar rakstu paziņojusi visiem 48 štatu gubernātoriem, ka amerikāņu valdība vēl joprojām neatzīst Baltijas valstu Latvijas, Igaunijas un Lietuvas iekļaušanu Padomju Savienībā. Ierosinājums šim rakstam bijuši padomju konsulāta Ņujorkā mēģinājumi pārstāvēt ārpus ASV dzīvojošu šo triju valstu pavalstnieku intereses. Runa bijusi par ASV mirušu personu atstātiem mantojumiem.

Sniedzot šo SPD aģentūras ziņu 1. aprīlī, amerikāņu izdotā „Die Neue Zeitung" piezīmē, ka ziņas no Baltijas esot trūcīgas. Ārzemju korespondentiem neesot iespējams sniegt ziņojumus no turienes, un laikrakstiem šaipus „dzelzs aizkara" jāapmierinās ar ziņu avotiem, kas dažreiz arī apšaubāmi.

Tā pati „Die Neue Zeitung" jau 25. martā, ievadrakstā komentējot Čīles apsūdzību Drošības padomē pret Padomju Savienību Čechoslovakijas lietā, pieminēja, ka padomju lokā iekļauto tautu sarakstā ieskaitāmi vēl igauņi latvieši, lietuvieši un Kaukaza tautas, pēdējās jau pirms pirmā pasaules kara. Metodes, ar kādām šīm tautām atņemta brīvība, neesot pilnīgi aizmirstas, un šo jautājumu diskutēšana Drošības padomē padomju politikai sagādātu nepatikamus jautājumus.

Augsburgā iznākošā „Schwäbische Landeszeitung", savukārt, 2. aprīlī sniedz AEP aģentūras rakstu, kas veltīts Igaunijas, Latvijas un Lietuvas neatkarības atcerei. Rakstā norādīts, tris Baltijas valstis savu neatkarību izlietojušas ļoti sekmīgi, līdz tai 1940. g. galu darījuši krievi, okupējot šīs zemes un iekļaujot Padomju Savienībā. 1941. g. 10. janvāra līgumā Hitlers atzinis Baltijas valstu aneksiju. Krievu valdīšanu uz trim gadiem pārtraukusi vācu okupācija. Šajā starptautiskajā tiesiskā stāvoklī līdz šim nekas neesot grozījies, tālāk teikts rakstā, izņemot to, ka Zviedrija vienīgā atzinusi de jure Baltijas valstu iekļaušanu. De facto to gan atzinusi lielākā daļa valstu. Tikai vispēdējā laikā, sakarā ar starptautisko stāvokli, esot jūtama tendence pievienoties ASV piemēram uz atdot Baltijas valstu diplomātiskajām pārstāvībām viņu tiesības. Baltiešu emigrācija seviški rosīgi darbojoties ASV un Parīzē.

Baltija krieviem vispirmā kārtā ir stratēģiska josla, un tā to arī esot izskaidrojams, ka „dzelzs priekškars" tur ir vēl ciešāks nekā jebkur citu padomju ietekmes joslā.

Mana svētdiena Halifaksā

TEODORA BRILTA RAKSTS PAR TO, KĀ ATRAST DARBU KANĀDĀ

Svētdiena. To šeit stingri ievēro un visi atpūšas. Pat kino slēgti. Tikai pie baznīcām stāv garas auto rindas.

Eju pie sava amata brāļa Marisa Vētras, kas jau otru dienu „pūšas", jo ir iekārtojies tā, ka sestdienās konservatorijā nestrādā. Man no viņa, kā „veca kanādieša", vajadzīgi daži padomi, lai atbildētu uz vēstulēm.

Durvis atver tēviņš, bālu seju, galvu sāpēs berzēdams, neskūtu bārdu, acis iekritušas. „Briesmīgi sāp galva, neesmu nemaz pagājušo nakti gulējis," — ir viņa atbilde uz manu labdienu. Turpat uz galda atrodas rūpīgi salikta vēstuļu guba — 40—50, aplipinātas ar gaisa pasta markām. Tātad tur tautiešiem aizies ziņas par salīgtu darbu Kanādā, vai padomi, kā pie tāda tikt. Bet tas nav viss turpat guļ bieza mape, kur sakārtoti dokumenti. Visu nakti strādājis, pulksten divos Vētra gaida savu privātsekretāri un tad atkal rakstīs, tulkos un lipinās markas. Tāpēc mūsu saruna ir īsa. Viņš man atdod man sūtītas vēstules un saka: „Tur neko nevar darīt, trūkst svarīgu datu."

Mums abiem ļoti žēl, bet ar vēstulēm, kas tikai prasa, bet nedod konkrētas ziņas, pie svešiem cilvēkiem neko nevar iesākt.

Ārā spīd silta saule. Nejauši nāk prātā saule kādreiz Nacionālās operas priekšā Rīgā. Tur uz soliņa dziedoņi mēģinājumu starpbrīžos priecājās par pavasari. Atceros vienu tādu dienu, sēdēju un sauļojos. Te iet garām kāds bijis opernieks. Viņš apsēžas man blakām un iesāk runāt, elpa neliek šaubīties, ka viņš nupat baudījis kādu spēcīgāku dzērienu. Saņēmis manu roku, viņš saka: —„Zini, Brilt, es jūtu, ka man tagad jādzied. Vai, kad tu zinātu, kā man tagad skan! . . ." Un viņš mēģina aizsniegt Faustam domāto c.

Arī es šodien jūtos drusku līdzīgi. „Zini, latvieti, es jūtu, ka man šodien jāraksta, kaut gan nekad rakstīt neesmu kārojis."

Es atkal redzu vēstuļu gubu uz Vētras galda, aptaustu to arī savā kabatā, redzu to savās mājās, un daudz ko nevaru saprast. Pašlaik še izredzes atrast darbu lauksaimniekiem ar visām ģimenēm — varbūt vēl pāris nedēļas, jo tad zudīs cerības šos vīrus ar ģimenēm šē atvest uz vasaras darbiem. Bet cik viegli vēl ļaudis skatās uz izceļošanu! Gubām vēstuļu, bet lielāko tiesu tajās trūkst datu. Ir labi drukāti, dažreiz angļu valodā apstiprināti dokumenti, noraksti, ieteikumi, bet labi arī, ja uzdots vecums, kad un kur dzimis — ko parasti aizmirst, seviški par bērniem. Ko lai mēs iesākam ar tādām vēstulēm, kur nav pat šo datu? Ir arī tādi, kas raksta un lūdz darbu, bet to jau saņēmuši citā vietā. Šāda rīcība atņem ieceļošanas iespēju citiem, kas to mums rada nepatikšanas.

Pārnākot mājās, mani gaida „latviešu kartotēka", jāatbild uz prasījumiem, jāreģistrē jaunie braucēji. Tā mana svētdienas atpūta. Bet daudz darba paliek arī naktīm. Un atkal es jūtu, ka man jāraksta. Citu adreses pieprasa ikviens, bet pats savu allaž vis nepazino. Un atkal bez dzimšanas datiem, bez dzīves vietas un nodarbošanās Latvijā un neminot pašreizējo nodarbošanos. Jānis Bērziņš, Vilis Skuja, Milda Liepa, — tādu ir vairāk, kā lai zinu, kuru no viņiem un viņām katrs grib atrast. Tomēr pāri par 700 gadījumos esmu varējis palīdzēt tautiešiem sameklēt citam citu visās pasaules malās un arī vienā un tanī pašā pilsētā. Vēl šodien kāda tautiete raksta un sūdzas, ka viņa esot viena pati N. pilsētā un jautā pēc savas draudzenes adreses. Izrādās, ka meklētā arī dzīvo tanī pašā N. pilsētā, ka tur dzīvo arī vēl citas latvietes.

Mūsu kartotēka ir privāts pasākums, bez veikala interesēm un neuzticība tai ir arī neuzticība man kā viņas vadītājam.

Visu vakaru esmu rakstījis. Mana vēstuļu guba sasniegusi solidu augstumu. Paskatos pulkstenī — pusnakts jau pāri. Eiropā ļaudis tagad sēž pie brokastu galdiem. Es taisos iet pie miera. Arī es esmu tikpat bāls un noguris, kāds no rīta bija Vētra. Svētdiena ir galā.

Halifaksā, martā.

Teodors Brilts

Senātoru atzinums satversmes jautājumā

Senātors P. Stērste mūs informē, ka 13. martā apspriedušies Latvijas Senāta senātori J. Balodis, R. Alksnis, P. Stērste un M. Ratermanis, lai dotu atbildi uz saeimas priekšsēža v. i. bīskapa J. Rancāna sekojošiem jautājumiem: 1) Vai Latvijas 1922. g. satversme ir spēkā un, apstiprinošā gadījumā, 2) kādi Latvijas satversmē paredzētie valsts organi tiesiski un faktiski pastāv vēl tagad?

Vispusīgi apsverot augšminētos jautājumus, senātori vienprātīgi atzinuši, ka 1) Latvijas valsts tiesiski pastāv un tiek atzīta joprojām. Latvijas valstij tiesiski eksistējot, līdz ar to no starptautisko un valststiesību viedokļa spriežot, spēkā ir arī valsts satversme, kas ietver sevī Latvijas valsts suverēnitātes pamatus. 1934. gadā notikušās valsts iekšpolitiskās pārvērtības, nedz arī nelegālā okupantu vara ar savu rīcību nav iznīcinājušas Latvijas republikas satversmi. Tādēļ uz jautājumu, vai Latvijas 1922. g. satversme ir spēkā — senātori savā atzinumā dod noteikti pozitīvu atbildi.

2) Kas attiecas uz otro jautājumu, tad, ievērojot, ka Latvijas valsts satversme ir spēkā, jāatzīst, ka tiesiski pastāv visi šajā satversmē paredzētie valsts varas organi, bet faktiski darboties no visiem var tie, kuriem tas pašreizējos apstākļos iespējams.

Notoriski zināms, ka Latvijas valsts prezidents ir kavēts izpildīt savu amatu, jo viņš Latvijas okupantu arestēts un deportēts. Tādos apstākļos valsts prezidenta amatu pienākas izpildīt saeimas priekšsēdim, bet, tā kā viņš miris, tad viņa biedram līdz tam laikām, kamēr saeima izvēlēs jaunu valsts prezidentu vai arī tagadējo saeimas priekšsēža vietnieku atvietos jaunievēlētais saeimas priekšsēdis.

Šādam valsts prezidenta vietas izpildītājam ir visas satversmē Prezidentam paredzētās tiesības.

Šim atzinumam pievienojās arī senātors A. Rumpēters. Līdzīgu atzinumu jau agrāk devis senātors M. Čakste Zviedrijā.

Nometņu dzīve

LCK INFORMĀCIJAS BIĻETENS nometņu organizācijām, amatpersonām un presei iznāks regulāri, sākot ar 1. aprīli.

MELLES latviešu ģimnāziju šogad beidza Dagmāra Plūme, Vija Tidriķe, Jadviga Golovizņina un Valdmiers Skude.

PAPILDINĀJUMUS latviešu valodas pareizrakstības vārdnīcai nodomājusi sakopot latviešu humanitāro zinātņu asociācijas valodniecības sekcija. Latviešu valodas krātuves apgādātās un V. Beķera pag. gadā no jauna izdotās vārdnīcas lietotāji, kam gadījies šai vārdnīcā novērot trūkumus un sadurties ar pareizrakstības grūtībām, lūgti paziņot papildinājumus un ierosinājumus sekcijas vadītājai E. Šturmai: (24b) Pineberg (Holstein), Study Centre.

MAIJA pirmajā pusē Lībekā notiks kultūras nedēļa. Programmā paredzēti arī prof. J. Vītola un J. Kalniņa koncertjumi.

MEMINGENĀ IRO reģistrācija galīgi pabeigta. Visi reģistrētie atzīti par tiesīgiem uz DP statusu un aprūpi. — Memingenas nometnes laukumā saimniecības kopā vadībā ievēlēti K. Krieviņš, E. Kleinbergs un Ed. Mikelsons. — Nometnes audēju kursus pēc 2 g. darba beidza A. Apine, A. Bočka, A. Dzilna, V. Inspektore, M. Poruka, M. Richtere, V. Richtere, M. Ule, A. Viegla un A. Vilka.

VILTOTA nauda, okupācijas RM 100 zīmes lielā daudzumā izplatīta Hamburgas apgabalā. Par naudas viltotāja uzraudzību vācu iestādes izsolījušas RM 5000.— atlīdzību. Viltojumu redzamākā pazīme ir vāji vai gandrīz nesaredzami iespiestās naudas ūdens zīmes. Arī sēriju numuri nevienādi un saspiesti.

LĪBEKĀ darbību atsākusi jau Latvijā pazīstamā krāsu fabrika „Ozolzīle", kuras īpašniece L. Dāvide-Puriņa saņēmusi vācu iestāžu atļauju krāsu un ķīmisku fabrikātu ražošanai. Firmu pirms 30 gadiem Rīgā dibināja kooperators A. Puriņš.

VEIDENES latviešu komiteja ievēlēta pilnīgi jaunā sastāvā: priekšsēdis mag. iur. A. Šnornieks, viņa vietn. K. Damroze, sekr. mākslinieks T. Pucīriuss, locekļi māc. A. Buģis, Dr. V. Nāģels, bet nometnes komandanti A. Neiburgers un skolotāja V. Gozīte.

AUGSBURGAS Hochfeldas nometnes latviešu komiteja nesen sāka priekšdarbus arodskolas iekārtošanai. Audzēkņu iepriekšējā reģistrācijā pieteikšanās tomēr bija mazāka nekā varēja gaidīt. Mechanikas nod. pieteicās 5 audzēkņi, būvniecības un krāsotāju 6, elektrotechniskajā 10 un šūšanas 22. Arodskola tādēļ sāks darbu tikai ar 2 nozarēm. Elektrotechnikas nozarē mācīsies 19, bet šuvēju darbā 22 audzēkņi.

KARAVĪRU kapu komiteja pie LSK sirsnīgi pateicas tautiešiem, kas sekmējuši komitejas darbību. Ar iegūtiem līdzekļiem Eslingenā iekārtota darbnīca, kurā izgatavo vienveida kapa pieminekļus. Darbā grūtības rada nepilnīgās ziņas par trimdā mirušajiem latviešiem. Organizācijas un tautieši lūgti šādas ziņas piesūtīt pēc adreses: (14a) Esslingen/N., Uhlandstr. 7, Lettisches Rotes Kreuz.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Vet. ārsts A. Medenis, Oldenburgā

VAI IESPĒJAMS IZTIKT BEZ AIZLIEGUMIEM

K. Berga vēstulē Latvijas redakcijai (Nr. 19), runādama par jaukto laulību jautājumu, ierosina „aizliegt aizliegt".

Ja runājam par aizliegšanu, tad neaizmirsīsim, ka kultūras cilvēku sabiedrībā ir daudz kas aizliegts, piem., zagšana, laulības pārkāpšana, slepkavošana, tautas nodevība utt. Pateicoties šiem likumos noteiktiem aizliegumiem cilvēku sabiedrība turas uz sava morāliskā līmeņa. Saprotams, šādus aizliegumus ne vienmēr izpilda. Nemorāli un noziedzīgi cilvēki dažkārt tos pārkāpj, bet tad arī par tādu nodarījumu saņem likumā noteikto sodu. Dabīgas, normālas un veselīgu instinktu izraisītas darbības nevienam nav tiesība aizliegt. Nevienam neienāk prātā aizliegt zīdainim raudāt, sunim riet, putniem dziedāt utt. Šīs darbības nevienam ļaunu nedara. Bet tiklīdz kāda cilvēku vai dzīvnieku darbība ir sabiedrībai kaitīga, tā tūdaļ ar likumu vai ar tikumisko normu vai paražu palīdzību tiek apslāpēta vai arī ievadīta normālās gultnēs. Tādēļ nevarēsim vis aizliegt vārdiņu „aizliegt", jo cilvēku normālās savstarpējās attiecības bazējas tieši uz aizliegumiem.

Ja nu šobrīd mēs visi domājam ik brīdi par savu tautu un savas tautas pastāvēšanu, tad arī bez aizliegumiem, visvairāk morāliskiem, neiztiksim. Ne visi tautieši ir pietiekami stingrā nacionālā garā audzināti, ne visi šobrīd tur savas tautas likteni par svarīgāko problēmu. Daudzi, apprecēdamies ar svešautieti, nemaz neiedomā, ka ar to jau ir pirmais solis sperts ceļā uz tautas kapu.

Ja mūsu tautas svētumu glabāšanas pienākuma apziņa daļai latviešu sāk zust un nelīdz vairs ne audzināšana, ne padomi, tad bez vilcināšanās jānāk aizliegumam — no tautas sirdsapziņas nākušam: nenodot savu tautu un neizlaistīt mūsu tautas asinis pa svešām grāvmalēm.

P. Rudzītis, Hanoverā

PIRMAIS UN OTRS

LCP sesija Babenhauzenā nolēmusi meklēt ceļus uz visu latviešu organizāciju sadarbību. To patiesi visi gaida.

Bet trimdinieki gaida, kad tikpat enerģiski padome ķersies arī pie otra jautājuma — pie jautājuma, kā apkarot nometnēs noziedzības. Arī par to ir runāts sesijā. Ja cīņu ar dažādām noziedzībām nometnē nesāks, tad savstarpējā neuzticēšanās augs un pēdīgi tiešām būs tā, ka visi sāksim apšaubīt viens otra godīgumu. Tad kļūsim ne vien smieklīgi, bet arī nevarīgi.

Sešu tautību darbs vienā izstādē

Vairākkārt pārliktā un atliktā sešu tautību DP mākslas amatniecības izstāde Štutgartē beidzot atklāta. Ir tiesa, koprezultāts varbūt nav gluži tik pilnīgs, kā projektā iecerētais (izstādē nav pārstāvēta latviešu amatniecība un no piedalīšanās izstādē negaidot atteikušies lietuvji), tomēr sasniegts ir daudz, lai neteiktu, ka ļoti daudz.

Izstādē plašākā, vispusīgākā un nepārprotami arī izcilākā ir latviešu mākslas amatniecības nodaļa. Te raibā rindā skatāmi gan latviešu sudrabkaļu, gan audēju, gan koka, ādas, gan metalla apstrādātāju darinājumi. Sudrabkaļu izstādītajos eksponātos dominē visvairāk tīri etnografiskas formas, viņu stilizējumi, kā arī gluži brīvas kompozicijas. Ar gandarījumu jāsaka, ka brīvajās kompozicijās etnografiskie pamatmotīvi allaž nostādīti tīrās attiecībās. Stipri „modē" joprojām ir saules gredzenu un Daugmales „muciņu" saktas plastiski — ornamentālo motīvu dažudažādās kompozicijas, ka arī Nameja gredzena vijumu tālciošas stilizācijas. Jāatzīmē sevišķi Bētiņa, Straumes, Polikēviča, Gugāna, Upenieka, Grīna, Prodes un Berķa kdzes darinājumi. Ievērības cienīgi ir Rubeņa dzintara rotu izstrādājumi, kas liecina par augstu amata meistarību. Mākslinieciski gaumīgākie ir pamatdomā vienkāršākie veidojumi, komplicētākās formas, gan techniski nevainojami traktētas, gandrīz vienmēr ir dažādu filigrānu izrotājumu, sīku rozešu pārblīvētas.

No koka apstrādātājiem turpat lauvas tiesa nāk no intarsistu „ģildes". Arī šeit par teicamo amata prasmi var tikai priecāties un tāpat par samērā raksturīgo motīvu izvēli. Lielākā intarsistu daļa operē galvenokārt gan tikai ar tīri dekorātīvu laukumu pretspēli un samērā nedaudz gadījumos redzam grūtāko, komplicētāko veidu: plāksnē tēlojamās formas raksturošanu ar šķiedras palīdzību. Mākslinieciski izcilāko eksponātu starpā jāatzīmē V. Brieža lielais, pēc Z. Vidberga meta veidotais šķīvis. Sīļa (ja nemaldos) šķīvis ar balto tautu meitu (pēc Anša Bērziņa zīmējuma), visbeidzot jāizceļ īpatnējais un krāsās dzidrais ēnas efekta meklējums Luča kundzes veidotā malējas motīvā.

Samērā skopi reprezentēta kokā griešanas technika, pie kam izstādītie darbi arī diezgan nevienādas kvalitātes. Liela meistarība redzama A. Merca un tam blakus Rieksta, Bauškenieces, Gūtmaņa darbos. Virsmas apdarē te vispusīgi izmantota kā slīp, tā dobtā griezuma technika; teicami pasvītrots smalkais vairākplākšņu dziļuma, telpas dobjuma efekts.

Jo plaši pārstāvēta tā saucamā metalla plastika. Tā gandrīz neierobežoti ir Kleinkecas nometnes speciālitāte, un jāsaka, ka Kleinkecas ļaudis šo techniku pārvalda perfekti. Spiedumi metallā ir lokani, vijīgi, plastiski, vienīgi formas pagaidām vēl diezgan naturāli traktētas, arī motīvu izvēle ne katru reizi apsveicama, kādēļ šķietas, ka darbu kopumā techniski-amatnieciskā puse būs pagaidām stiprāka kā mākslinieciskā. Tas attiecināms arī uz kleinkeciešu otru speciālitāti — metalla iestrādājumu cietā masā. Atzīmēsim divus izcilus amata meistarus — Ropšu un Elmūtu. Ir prieks, ka izstādē pārstāvēta un pie tam labi pārstāvēta arī metalla apstrādāšanas „augstākā matēmatika!" — metalla kalšana. Visai solidu iespaidu atstāj ādas izstrādājumi. Arī šeit atsevišķi eksponāti rāda jau lielu meistarību. It īpaši zīmīgi Romanova kundzes darinājumi, kas veidoti virtuozā vairākplākšņu pacēlumā un liecina tiklab gaumi, kā prasmi modulēt formu. Techniski stipri ir Hermanovska kundzes darinājumi. Teicamu varēšanu, labu ornamenta un krāsas sajūtu var vērot Grīnbergas un Reščevskas darbos.

Ar labu vārdu vēl jāpiemin Groskaufmaņa keramika un daudzie audēju un adītāju izstādītie krāšņie cimdi, seģenes un prievītes.

Visumā latviešu zāle atstāj solidu noskaņotu un gaumīgu iespaidu. Zāles pēdējā nodalījumā skatāmi arī daļa izstādei domāto, bet žūrijas komisijas nepieņemto darbu un principā tā par komisijas nopietnību un objektīvo pieeju liecina tikai labu. Bez šaubām, būtu vēl labāk, ja nebūtu dažu izņēmumu. Piem., — ja izstādes pilntiesīgajos eksponātos ir ieskaitīts pabanālais portsigārs ar kailo jātnieci uz alus pudeles, bet tam blakus ir „izskrīnēta" kāda sakta, kas darināta pēc prof. Dzeņa jau Latvijā atzīta meta un kuŗa attēls atrodams pat konversācijas vārdnīcā, tad tas var pamudināt domāt, ka ne gluži visu žūrijas locekļu kompetence mākslas amatniecības lietās būtu simtprocentīgi neapšaubāma (šķiet, ka šeit nebūtu jāpasvītro, ka prof. Dzenis ir viens no vecākiem latviešu meistariem un speciālistiem tieši saktu lietās).

Bet dosimies tālāk: turpat blakus zālēs ir izstādījušies poļi un igauņi, un stāvu zemāk — ukraiņi un armēņi, jāatzīstas — visi daudz šaurākos apstākļos, kā latvieši savā zālē. Poļi izstādījuši gandrīz tikai amatniecības ražojumus. Saimniecības piederumus, techniskus zīmējumus, audumus, mēbeles. Un gandrīz vienīgais, kas liecina par viņu izcilo mākslas amatniecību, ir — Tatru kalniešu skaistās salmu inkrustācijas lādītes.

No igauņiem reperezentētu redz tikai Geislingenu, kas ir ļoti maz, jo Frankfurtē bija izstādījušās vairāk kā 20 nometņu. Tomēr arī šoreiz duras acīs igauņu šķīvju gleznotāju māka, ādas apstrādātāju izcilā virtuozitāte, tāpat teicami reprezentēti arī viņu intarsisti, kas no mūsējiem atšķiras ar mazliet ēpiskāku koptoni. Diemžēl, nemaz nav pārstāvēti igauņu izcilie sudrabkaļi. Ievērību pelna vēl groteskās rotaļlietiņas ar interesanti izmantoto spirālstiepli.

Samērā mazāk nozīmīga redz armēņu nodaļā. Katrā ziņā te pieminami izstādītie tepiķi, armēņu tautas tērpi, mežģīnes, taču tas arī laikam būs apmēram viss.

Diezgan plaši, un jāatzīst, ka negaidīti iespaidīgi, ir reprezentēti ukraiņi. Sevišķi viņu mākslas amatniecība ir mums savā ziņā atklājums. Te jāizceļ ukraiņu darinājumi ar grebšanas paņēmienu pulētā kokā, jāatzīmē virtuozie salmu inkrustācijas veidojumi (te saskatāma nepašaubāmi kopēja robeža ar Tatru kalniešiem), jāizceļ daudzie tepiķi, audumi un izšuvumi. Par visām lietām pārsteidzoši plašs ir grāmatu klāsts, kuŗā atrodams ne viens vien vērtīgs izdevums par ukraiņu mākslu. Arī nodaļas iekārtojums gaumīgs un ievērojami ceļ izstādes koplīmeni.

V. Dārziņš

Ārkārtēja UN kopsapulce 16. aprīlī

Drošības padome vienbalsīgi pieņēmusi ASV priekšlikumu uzaicināt žīdus un arabus Palestīnā noslēgt pamieru, kaut arī visas pasaules komentātori atzīst, ka šim uzaicinājumam pašreizējos apstākļos nevar būt praktisku seku. Ar 9 pret 2 balsīm nolemts sasaukt ārkārtēju UN pilnsapulci, lai pārrunātu Palestīnas problēmu vēlreiz. UN ģenerālsekretāriāts paziņojis, ka pilnsapulci sasauks 16. aprīlī.

Ko Gebelss rakstījis savā dienas grāmatā

No Gebelsa dienasgrāmatas piezīmēm, kas tagad pa daļai publicētas Londonā, redzams, ka kādreizējais nacistu propagandas ministrs plānojis pēc kaŗa dibināt jaunu „Lielvāciju", iekļaujot tajā Šveici un Ziemeļitaliju. No viņa piezīmēm arī redzams, ka Gebelss bijis viens no svarīgākajiem nacistu briesmu darbu kūdītājiem. Viņš atkārtoti pierunājis Hitleru iznīcināt visus žīdus un pēc „gala uzvaras" ieteicis pilnīgi aizliegt Romas katoļu baznīcu.

Pats Gebelss tomēr nav ticējis nacistu uzvarai tik cieši, kā citi vācu dižvīri. Viņš atzinis, ka Anglija būtu varējusi uzvarēt jau 1941. g., ja tā būtu pietiekami izmantojusi propagandai Hitlera vietnieka Hesa bēgšanu un Hesa atklājumus. Ar to palīdzību angļi, pēc Gebelsa domām, būtu varējuši atšķelt no Vācijas tās sabiedrotos — arī Italiju, un panākt, ka Japāna vispār nebūtu kaŗu sākusi.

Jau 1943. g. septembrī Gebelss sācis paregot Vācijas sakāvi. Viņš tad mēģinājis pierunāt Hitleru vienoties ar vienu vai ar otru no pretiniekiem, jo „vācieši vēl nekad nav spējuši uzvarēt divās frontēs". Gebelss tomēr domājis, ka vienoties ar angļiem nebūs iespējams. „Tie pieder cilvēku rasei, ar kuŗu var runāt tikai pēc tam, kad tiem izsisti zobi."

Gebelss savā dienasgrāmatā ļoti nicinoši izsakās par pašu vāciešu radītajām marionešu valdībām satelītu valstīs. Kvislingu viņš nosauc par cilvēku ar „bērnišķīgām iedomām", bet par Franko Spāniju izsakās, ka neviena revolūcija nav radījusi tik nožēlojamus garīgus un politiskus panākumus.

Aīda Niedra

Bēgule

Spīd zilā ieleja, pret saules zeltu
spīd
Kā Rafaēļa glezna, krāšņa, maiga,
Es nometos uz sava bālā vaiga
Un pielūdzu un zemojos ikbrīd.

No kalna šurp aitu bari slīd,
Starp sārtām ābelēm, aiz plūmju
koka zila,
Un čūska zib, kā ugunīga šķila,
Kluss aitu gans ar suni kopā vīd.

Kvēl ceļa smilts, un puķes tveicē
vīst,
Šī zeme zied, bet mani nepazīst.

Latviešu speciālists vērtīgs ieguvums milzu uzņēmumam Ņufaundlendā

Speciālu rakstu par latviešu papīrrūpniecības speciālistu Aleksandru Bērziņu ievietojis Ņufaundlendas laikraksts „Western Star", kas ziņo, ka Bērziņš pievienojies Ņufaundlendas lielākās rūpnīcas Bovatera cellulozas un papīra fabrika techniskajam štatam Korner-Brukā.

Laikraksts ziņo, ka Bērziņš kopš 1921. g. strādājis Slokas cellulozas fabrikā, vēlāk dibinājis pats savus uzņēmumus un 1939. g. kļuvis Baltijas papīra fabriku sabiedrības ģenerāldirektors. Boļševiki nacionalizējuši visus viņa īpašumus, bet vācieši viņu kopā ar technikiem un inženieŗiem no Latvijas aizsūtījuši piespiedu darbos Mēklenburgas papīra fabrikās. Pēc kaŗa beigām viņš kādu laiku strādājis Sarkanā Krustā, tad atgriezies savā speciālitātē, 1947. g. kļuvis Hamburgas papīra fabrikas ģenerāldirektors, bet pēc tam pieņēmis Bovatera firmas piedāvājumu doties uz Ņufaundlendu. Laikraksts piebilst, ka latviešu speciālists būs ļoti vērtīgs ieguvums Korner-Brukas fabrikai, ko pašlaik paplašina, un novēl Bērziņam un viņa ģimenei laimi jaunajā mājvietā.

Jāpiebilst, ka minētā Korner-Brukas papīra fabrika ir viens no vislielākajiem šāda veida uzņēmumiem. Nav izslēgts, ka pēc panākumiem, ko guvis mūsu izcilais papīra speciālists, tur darbu varētu atrast arī vēl citi latviešu speciālisti.

Moins, čalīt!

Kur tas laiks, kad tev rakstīju! Saproti, traki šiverējos. Vadu pretestību pret mūsu grauzējiem. Nāvoti ellīgi palikuši. Jau pie ancuka un darba sāk pieķerties. Bet es saku, lai pastāv pie ratiem! Kāds velns mums var bomi vilkt priekšā.

Saprot', vienu vakaru es, Šura un Koļa, sasēdušies pie galda, salaižam pa lampu. Tāds stengris. Nolaidām sešas buteles — vēsi. Pie septītās — tu jau zini Šuru — šis plēsa vaļā balstiņu. Man nav rīklenes, es ar buteli pret buteli. Koļa atkal ar kāju. (Viņam tagad tādas glumas porgas).

— Teļi tādi! — tā uzreiz aiz sienas. Velns, kas par cemmi sanāca!

— Tu, zemniek, — mēs pretim, — labāk turi . . .

— Kungi, varbūt varētu klusāk lūgt, — uzreiz durvīs viens tāds ar lentu. Saproti, man asaru pilna acs. Mēs, puikas, kur mūs tagad taisās grūst ogles rakt un mežus gāzt, un mēs nu ne padziedāt vairs!? — Liku visu žulti laukā. Bet tas tēviņš stāv durvīs kā salts kartupelis.

— Es lūdzu kungus klusāk. Komandants noteicis . . .

„Kas? Komandants? Kas ir tāds komandants!

Skaidrs, te nav gaisa, — emigrēsim! — Paņēmām vēl astoto buteli un gājām. Slīdējām un smaidījām katram radījumam. Uz teātri! Esot sācies, — mums saka pie ieejas. Okē! mums tas neko nekait. Jā, bet kungi tādi trokšņaini.

— Los! — nošņāca Šuriks un iekšā gan. Jāteic — ir ar publika. Skatuve vaļā, pašreiz tāds labs skats, bet it visi galvas pagriež uz mums. Cssst! Cssst!

Koļa kā mauca pa vienu benķi ar kurpi, norībēja vien. Pats gan arī uz dēļiem. Divi vecīši mums klāt. Zin, sāk ķerties pie rokām.

—Negrābsties! — es pacēlu abas rokas un apķēru vienu griestu stuti. — Īsti huligani, — tā kaut kur no soliem. — Eu, puikas! — tā es pilnā rīklē, — te vajaga drusku nostrādāt! Bet velns, tavu neražu: Koļa uz dēļiem, Šuriku tur lentainie un man melnais simts rinkī. Izjauca matiņus un aiz apkakles ārā, un šlipsei mezglu tā nostiepa, ka elpa ciet.

Un tu padomā, — paši latvieši to! Pašu tautas brāļi!

Tavs Riks

Šim numuram pievienotas 2 lapaspuses, kuras saņem ATPŪTAI pasūtinātāji.

Knuts Lesiņš

DĀVANU LIKSTAS

HUMORESKA

Nometnes frizieŗa durvis aši pavērās un spraugā pavīdēja jaunekļīga seja, pavīdēja, samiedza vienu aci un palika aizdurvī. Frizieris pameta apkalpojamo bārzdaini un iznāca gaitenī:

„Kā ir? Varēs dabūt?" jauneklis bikli čukstēja, taisīdams vaļā portfeli.

Frizieris izplēta rokas: „Nava — neatveda!"

Jaunekļa sejā ieplaiksnījās tāda izteiksme, ko varētu saukt par klusu izmisumu. „Paklausaities! Jūs taču solījāt! Pēc stundas man jāiet, kaut kas taču jāaiznes . . . Kā nu tā? . ."

Frizieris saviebās: „Kas tagad nesola? Visi kaut ko sola . . . Domājat man patīkami? Es tāpat gaidīju. Pašam rītu jāiet uz Annām! Jāiztiek ar puķēm."

Jauneklis noskuma. „Ar puķēm! Ko es pie vīrieša ar puķēm? . . . Tad jau labāk ar salātiem vai redīsiem . ." Viņš pacēla acis un ar pētīgu, izmisīgu spēku lūkojās frizierim acīs. „Man jau tik vienu pudeli!"

Frizieris sadrūma, redzēdams, ka viņam netic. Viņš uzlika jaunekļim roku uz pleca. „Nē, no tiesas — man nava. Solīja desmit pudeles sarkanvīna, bet nav ne paša, ne pudeļu. Kā saka — laime iet kājām, nelaime piebrauc ar vilcienu. — Piedodiet, man jāiet . . . gaida. Citreiz labprāt palīdzēšu."

„Citreiz! . . . Nevar jau dzimumdienas iekārtot pēc pieveduma", jauneklis aizgriezdamies norūca, pamāja ar galvu un soļoja mājup: tukšu portfeli un sabrukušām cerībām. „Nolādēts! — tavu laikmetu!" viņš zūdījās. „Nevari vairs paļauties ne uz Dievu, ne uz valdību, pat ne uz spekulantiem! Modernā cilvēka traģēdija, tā sakot! . . ."

Viņš apsēdās savā istabiņā uz lāviņas malas un pārskatīja tās iekārtu, meklēdams kādu priekšmetu, bez kuŗa varētu iztikt un kas tomēr izskatītos pēc dzimumdienas cienīgas dāvanas. Pelnu trauks, šķiltavas, puķu vāzīte, ko parasti arī lietāja kā pelnu trauku . . . Pelni vien, pelni vien pasaulē palikuši — griezies kā gribi! Būtu vismaz kāds labs joks iešāvies prātā, ar ko aizbildināties, bet labi joki tādās reizēs nepagadās. — Un jāiet būtu: gaviļnieks —vecāks studiju kollēga, nometnes amatvīrs . . . Nē — kā tu neiesi? Ir taču vispār nepatīkami, ja cilvēks sagatavojies kaut kur iet, — un pēkšņi jāpaliek mājās. Tas ir skumji. Tas pat ir ļoti skumji, pie tam nepieklājīgi . . . Aiznest kādu paciņu cigarešu? Ja pats smēķē dūšīgi līdz, tad atmaksājas. Bet tas tomēr ir galīgs atjautas trūkums: vajaga taču pierādīt, ka par dāvanu iepriekš domāts. Grāmatas? . . . Nometnes grāmatnīca jau bija slēgta. Viņš pavērās plauktiņā pie sienas un sāka pārcilāt nodriskātos sējumiņus :visur kāda ieburznīta lapa, kāds pirksta nospiedums. Te — pēkšņi, aiz citu mugurām aizslīdējusi, viņa uzmanību saistīja gluži tīra, jauna grāmata, dzejoļi — „Gaišās liesmas", pat neatgriezta, ar illustrācijām, labs papīrs, tikai mugurpuses vāka stūrītis mazliet ielocījies. Nu — tādas lietas jau gadās arī veikalā! Pagāja brītiņš, kamēr viņš atcerējās, no kurienes šī grāmata viņa plauktā ieradusies. Pareizi: Salniņa jaunkundzes dāvana viņa vārda dienā. Kautrīga, klusa un romantiska jaunkundze, nav pat veltījumu ierakstījusi. Raugi, cik labi! Un cik labi reizēm, ja tādas dzejoļu grāmatas nelasa, tā kā tās saglabājas gluži neskārtas. Jauneklis pašķirstīja: atskaņas, patriotiski motīvi — viss kārtībā! Viena liksta: gaviļnieks nebija nekāds dzejoļu lasītājs. Nekas — lai mācās! Derīgums tādās reizēs nav svarīgs, tikai — labā griba cilvēku iepriecināt . . . Jo mazāka dāvana, jo lielāks devējs. Un — varbūt — ja nelasīs pats, lasīs jaunā sieva. Patiesi, viņa varbūt lasīs: dzied taču korī un valkā zilas kleitas ar tādu īpatu izgriezumu, — no tādām visu ko var sagaidīt. Kādēļ lai viņa nelasītu dzejas? Nē, tas pat būtu ļoti jauki, ja viņš netieši sagādātu iepriecinājumu jaunajai kundzei. Skaties uz īsto vietu, kur mājās jāizmet enkurs! Tas atstās ļoti intelliģentu un kultūrālu iespaidu; nevis ar pudeli viņš ieradīsies, kā droši vien pacentīsies citi, bet ar dzejoļiem. Lūk — tā! Viņš ievīstīja grāmatu baltā papīrā, par cik vīrietim tāda ievīstīšana vispār var izdoties un, tā kā tā neizdevās, tad pārsēja četreniski ar auklu, ielocīja papīru aiz tās un priecīgu prātu devās ceļā.

„Tā — šoreiz nu, kā saka, vairāk garam nekā miesai," viņš teica, gaviļnieku pie krūtīm spiezdams un pasniegdams grāmatu.

„Nekas, nekas — paldies — vai — ko nu par to! — laba grāmata, es it kā jau . . ." Te gaviļnieks atķērās, ka varbūt aizrunājies par tālu, apklusa un pasniedza grāmatu sievai. Tā, laipni smaidīdama, pamāja ar pazinējas skatienu. Kādu mirkli pagrozījusies kā neziņā pa istabu, neuzkrītoši ielaida grāmatu galda atvilktnē, kur jau divas tādas bija priekšā . . .

Turpmāk viss noritēja, kā jau viesībās mēdz noritēt.

Otras dienas pievakarē gaviļnieka sieva teica: „Mīļo Lācīt, man rītu jāiet pie Puķīša kundzes uz kafiju . . Tu arī esi lūgts. Zini, vecākai meitai vārda diena."

Vīrs saviebās. „Ak, ko es tur . . . sieviešu būšana. Vaļas nava."

„Nu tomēr — noliktavas pārzinis — tev arī reiz vajadzētu parādīties tais mājās. Viņš jau kluss cilvēks, nekā neteiks, bet — labāk nāci vien."

„Ak, nu ko — kaut kas taču jānes līdzi, tev viegli — paņem kādas puķītes. Ja es eju — cita lieta. Bet pati zini; māja tukša, nauda izgājusi . . ."

Te viņa roka, pa atvilktni gar papīriem kravājoties, saskārās ar trim grāmatām. Viņš pasmaidīja un pašķirstīja vākus: „Pāgāni, ierakstījuši. Nē, tas Svīķeris taču tomēr labs zēns: gluži jauna grāmata, kautrīgs, nav ierakstījis . . . „Iešu ar! Lai lasa skuķis!"

Pēc mēneša Svīķerim bija dzimumdiena. Sanāca nedaudzi draugi, pāris jaunkundzes. Viņa studiju biedrs Elksnis, plati smaidīdams, pasniedza viņam cigarešu paciņu un dzejoļu grāmatu. „Te tev, kā saka, ir plaušām, ir garam — lai kurās gaišās liesmās."

Svīķeris pacilāja dzejoļu grāmatu: vāks mugurpusē bija mazliet aizlocījies, citādi — gluži jauna, skaista grāmata, atskaņas, patriotiski motīvi — viss kārtībā. Un grāmata ieņēma pienācīgo vietu plauktiņā.

Chronika

Vilhelma Tella pirmizrāde Mērbekas latviešu teātrī notika 1. aprīlī. Fr. Šillera drāmu no jauna atdzejojis Jūlijs Roze un to inscinējis rež. J. Zariņš, dekorācijas un kostīmi pēc E. Dajevska zīmējumiem. Galvenās lomās J. Šāberts, J. Zaķis, K. Ģermanis, K. Lagzdiņš, R. Mucenieks, T. Kalve, M. Zīlava, A. Mača uc. 11. aprīlī teātris atzīmēs savu 300 izrādi. Teātris tagad pārbūvējis arī skatītāju zāli un aprīļa otrā pusē dosies turnejā pa angļu joslas latviešu nometnēm.

Jāņa Rudzīša meditāciju par Raiņa temu Spīdola Nāves salā izdevis J. Šīns Lībekā. Grāmatas ietērps — Juŗa Saikana darinājums — labi parāda, kā ar vienkāršiem līdzekļiem var panākt izcilu rezultātu.

Iznākusi mēnešraksta „Laiks" 23. burtnīca ar J. Jaunsudrabiņa, R. Skujiņas, I. Liepsalas, P. Klāna, A. Iksena, Anšlava Eglīša, J. Norkalna, P. Reteļa, V. Kārkliņa, J. Krēsliņa, J. Rudzīša uc darbiem.

Apsīšu Jēkaba stāsts Pie pagasta tiesas iznācis jaunatnes bibliotēkas serijā Sauksmes apgādā.

Dabas mācība tautskolas 5. klasei un J. Brēmaņa Sichere Schritte II daļa iznākusi Andr. Ozoliņa apgādā Itzehoe. Abas grāmatas pavairotas rotātora technikā.

Dūkas kungs un viņa māja — saucas Jonasa Miesnieka stāstu krājums, ko ar Harija Griceviča grebumiem kokā izdevis Gaismas pils apgāds Hanavā.

Berlīnes krize mudina Panamerikas valstis ātrāk vienoties

AP ziņo, ka padomju politika Berlīnē ievērojamā mērā ietekmējusi arī Amerikas valstu konferences dalībniekus Bogotā un paredzams, ka tie ātrāk un noteiktāk vienosies par ciešu Amerikas kontinentu aizsardzības saskaņošanu.

ASV ārlietu ministrs Maršals gan atteicies Berlīnes notikumus tieši komentēt, bet paziņojis, ka esot par tiem „ārkārtīgi ieinteresēts". Lielā runā konferencē viņš paziņojis, ka pasaules mieru un jaunuzbūvi varēs nodrošināt, „vienīgi pārvarot vienas valstu grupas apņēmīgo un atklāto opoziciju". Viņš izteicies, ka ASV vienas pašas vairs nevar nest pasaules jaunuzbūves nastas, un aicināja citus sadarboties, it sevišķi aicinādams talkā Dienvidamerikas valstu privātos kapitālistus.

Maršals teicis, ka „tiklīdz Eiropā vairs nepastāvēs cilvēku tiesības un brīvība, tās beigs pastāvēt arī Amerikā", un piebildis, ka 3 miljardi dolaru, ko Trumens pieprasīs ASV bruņoto spēku stiprināšanai, kalpos „Rietumeiropas glābšanai" un „tiešām latiņu Amerikas interesēm".

Prāta, stājas un fizisko spēju pārbaude

Izcīnītas mūsu laikraksta dāvātās balvas slēpošanā

LATVIEŠU SLĒPOTĀJI ŠĶIRAS NO BERCHTESGĀDENAS

To 300 latviešu sportistu vidū, kas šoziem apmeklēja slēpotāju mītņi Berchtesgādenā, pēdējie bija skolu jaunieši. Izmantojot brīvlaiku, viņi sacentās jaunatnes meistarsacīkstēs un laikraksta „Latvija" balvu izcīņā. Jauniešu sacensības izvērtās spraigas un interesantas, kaut dalībnieku varēju būt vairāk. Sportista Nikolaja Štūla darinātās un mūsu laikraksta dāvātās balvas ieguva Berchtesgādenas Insulas nometnes ģimnazists Plūme un hanaviete Ilze Viļuma.

Laikraksta „Latvija" balvu izcīņā dalībniekiem vajadzēja slēpot distanci, nobraucienu un slalomu. Bez šiem sportiskiem sasniegumiem vērtēja arī sekmes mācībās, uzvedībā un kārtībā. Pēc sacensībām vienam otram slēpošanas „dūzim" nācās atzīt, ka maza nolaidība skolas mācībās un kārtībā vairs nebija labojama ar „somu soli" vai skaistu pagriezienu sniegotajā celā. Kā meiteņu, tā arī zēnu sacensībās uzvarētāju nevarēja zināt līdz pat pēdējai sacensībai. Zēnu grupā vietu sadalījumu izšķīra dalībnieku sekmes mācībās, uzvedībā un kārtībā. Uzvarēja Plūme (Berchtesgādena) ar 707 p. (par mācībām 133 p.; uzvešanos un kārtību 200 p.; distances slēpojumu 114 p.; nobraucienu 83 p. un slalomu 177 p.). Otrā vietā ierindojās J. Zaķis (Flensburga) 642 p. (193; 199; 85; 165; 0), 3. G. Liepiņš (Hanava) 619 p. (162; 0; 139; 124; 194). Plūme un Zaķis, pateicoties sekmēm skolā guva labākas vietas, nekā slēpošanas prasmē daudz pārākais Liepiņš. Meiteņu sacensībās, kaut arī ar nelielu punktu skaitu, uzvarētāju noteica spējas slēpošanā. Mūsu laikraksta balvu ieguva Ilze Viļuma (Hanava) ar 820 p. (120; 100; 200; 200; 200) 2. R. Dāldere (Hanava) 802 p. (193; 200; 126; 146; 137), 3. B. Derkēvica (Ingolštate). Iespējami lielākais punktu skaits, ko varēja iegūt, bija 1000. Tam visievērojamāk tuvojās meiteņu grupas uzvarētāja Viļuma. Jānožēlo, ka ziņas par savu jauniešu sekmēm skolā nebija piesūtījuši vircburgieši, kāpēc Vircburgas jaunie sportisti nevarēja kandidēt balvu izcīņā, kur asprātīgi apvienota prāta, stājas un fizisko spēju pārbaude. Vircburgas un Hanavas nometnei tomēr bija caurmērā vislabāk sagatavotie dalībnieki, par ko pateicība šo nometnes jaunatnes un sporta vadītājiem.

Pirmajās trimdas meistarsacīkstēs jaunatnei zēnu sacensībās 6 km slēpojumā 1. v. ieguva E. Lasis (Meming.) 54:27,2 min., 2. G. Baumanis (Vircb.) 57:31,5, 3. J. Bērziņš (Detmolda) 1:01:59,4 st.; nobraucienā 1. A. Vallis (Vircb.) 1:14,0 min., 2. E. Lasis 1:24,6, 3. J. Bērziņš 1:26,2 min.; slalomā 1. G. Baumanis 2:24,9 min., 2. G. Liepiņš 2:29,2; 3. v. dalīja A. Vallis un V. Lismanis (Vircb.) 2:41,8 min. Meitenēm visās disciplīnās 1. v. ieguva I. Viļuma (3 km — 31:29,1 min., nobraucienā — 3:39,0 min., slalomā — 2:30,5 min.). 2. R. Dāldere (34:42,0; 3:39,0; 4:09,0). 3. B. Derkēvica (40:11,2; 6:24,0; 7:44,6).

Jaunieši no kalniem aizbrauca brūni iedeguši un labi atpūtušies. Meistara V. Strastiņa un viņa palīga J. Riņģa vadītajā latviešu slēpotāju mītnē Berchtesgādenā durvis tagad aizvērtas. Skaistās mirkļus pagājušā ziemā tur aizvadīja gan mūsu izlases slēpotāji, gan arī iesācēji, kas tikai tagad sāka savas sportistu gaitas. Pavasara saule un siltie vēji ziemu pievarējuši. Slēpotājiem jākāpj kalnos jau gandrīz veselu stundu un tikai tad var atrast nogāzes, kur sniega vēl diezgan un kalniešu gaitas sarga slēpotāju patrons Ulrs.

J. K.

U. VĪGANTS — DIENVIDBAVĀRIJAS MEISTARS GALDA TENISĀ

4. apr. Memingenā beidzās Dienvidbavārijas latviešu meistarsacīkstes galda tenisā. 3 dienās notika ap 400 sacensību. Vienspēlē vīriešiem uzvarēja U. Vīgants (Meming.), finālā pieveicot 18 g. v. Žulpu (Augsburga) 10—21, 21—17, 19—21, 21—16, 21—19. Žulps un kemptenietis Kreišmanis (ieguva 4. v.) turnīrā bija talantīgākie jaunatnes spēki. Sieviešu sacensībās 1. v. ieguva trimdas meistare Atāla (Bercht.). Viņa finālā uzvarēja bij. Latvijas meistari Z. Bērziņu (Augsb.) 21—8, 17—21, 21—17. Divspēlē vīr. meistargodā tika Vīgants, Dibāniņš (Meming.) 2. Matisons, Leonovičs (Bercht.), 3. Kreišmanis, Ramiņš (Kempt.), bet jauktā divspēlē 1. v. izcīnīja Z. Bērziņa, Žulps, 2. Atāle, Matisons, 3. Banēviča, Vīgants. Uzvarētājus apbalvoja Dienvidbavārijas apg. sporta vad. J. Pālens. Sacīkstes rīkoja Memingenas YMCA.

B.

Kleinkecas Ausmas nometnes meistarsacīkstēs galda tenisā uzvarēja J. Līvens, 2. E. Fišers, 3. N. Balodis, bet sieviešu sacensībās 1. I. Stanga, 2. B. Sproģe un 3. L. Ankipāne.

Roberts Fičs (ASV), pasaules rekordists diska mešanā kļuvis futbola treneris. Viņš tagad ir profesionāls un olimpiskajās spēlēs Londonā nevarēs startēt.

Džeks Dempsejs bija labāks nekā Džo Luiss, saka bij. pasaules meistars boksā Džens Tenejs angļu laikrakstā „Picture Post". Ja Dempsejs un Luiss sacenstos, abiem esot savā izcilākajā sniegumā, Dempsejs uzvarētu jau nedaudzos gājienos.

Mūsu futbolistiem paredzamas sacīkstes ar vāciešiem

Mūsu izlases futbolistiem, kamēr daudzi no viņiem vēl dzīvo Vācijā, paredzētas dažas spēles ar Ziemeļbavārijas vācu vienībām. Izlases futbolisti Bebris, Lidums, Laumanis, Jēgers, E. Pētersons, Lidmanis, Konopaševičs, Pērkons, Šachnazārovs, Celmraugs un Koneckis tādēļ lūgti nepārtraukt treniņus. Pēdējiem diviem jāpaziņo, kur viņi visātrāk sasniedzami. Arī pārējiem augsmiņetājiem futbolistiem, ja tie mainījuši savas līdzšinējās dzīves vietas, par to jāraksta sacīkšu organizētājam Alb. Seibelim: Nürnberg 2, Lager „Valka".

DAŽOS VĀRDOS

50 000 ārzemnieku brīvprātīgo uzņemšanu ASV armijā ierosinājis senātors Lodžs.

Ziņas, ka 11 čechu piloti ar savām mašīnām būtu Lieldienās nolaidušies Minchenes lidlaukā, lai no turienes dotos tālāk nezināmā virzienā, atsauc Bavārijas militārā valdība.

Tieša gaisa satiksme no Minchenes uz Londonu ar angļu lidmašīnām atklāta 4. aprīlī. Drīzumā šīs satiksmes lidmašīnas drīkstēs izmantot arī vācieši ar attiecīgām izceļošanas atļaujām.

65 000 t mākslīgas gumijas gadā ražos ASV saskaņā ar likumu, ko parakstījis prezidents Trumens. Ar to novērsīs gumijas trūkuma briesmas ASV kara gadījumā.

Prezidenta Trumena veto pret kongresa ierosināto nodokļu samazināšanu par 4.8 miliardiem dolaru pārbalsojusi senāta un kongresa kopsēde. Par spīti Trumena iebildumiem, ka pašreizējā situācijā nevar nodokļu samazināšanu atļauties, kongresa lēmums tagad gūs likuma spēku.

Visiem līdzekļiem izceļot uz Palestīnu nolēmuši amerikāņu joslas žīdi konferencē, kas notika Bad-Reichenhalā. Vajadzības gadījumā viņi grib izceļot arī nelegāli.

Nopratināt Benešu un citus čechu valstsvīrus UN sapulcē ierosinājis Ķīnas pārstāvis, kas gan nav minējis Benešu vārdā, bet ieteicis izsaukt un nopratināt UN sapulcē čechu valstsvīrus, kas visciešāk ieinteresēti valsts apvērsumā Prāgā.

Visi elektrības uzņēmumi Anglijā nacionālizēti kopš 1. aprīļa. Valdība samaksās bijušiem īpašniekiem 55 milj. mārciņu sterliņu. Pēc tam nacionālizēšot gāzes rūpnīcas. Līdz šim Anglijā nacionālizētas šādas saimniecības nozares: aviācija, telegrafs un radio, transports, ogļu rūpniecība un Anglijas valsts banka.

Bandīti gaišā dienas laikā atlauzuši kādas Parīzes bankas seifu un nolaupījuši 20 maisus ar pastu, dokumentiem un notecējušiem vērtspapīriem, bet steigā atstājuši maisu ar 10 milj. franku skaidrā naudā.

Sadarboties ar komūnistiskām arodbiedrībām aizliegts visiem Francijas pasta un telegrafa ministrijas darbiniekiem.

45 drošības vienības policijas atbalstīšanai cīņā pret streikiem un sabotāžu nodibinājusi Francijas valdība.

Ar 10 gadiem cietumā sodīti divi maskavieši, kas pārdevuši gaļu dārgāk par noteikto cenu, kāda pārdevēja sodīta ar pieciem gadiem cietumā par nepareizu preču svēršanu.

Pašvaldību vēlēšanas šonedēļ notiek visā Anglijā. Pēc līdzšinējiem rezultātiem strādnieku partija ciešot ievērojamus zaudējumus par labu nesociālistiskām partijām.

Operu par DP traģēdiju komponējot itāļu komponists Menoti, ziņo „Im Ausland".

Atbalsts 16 Eiropas valstīm

(Turpinājums no 1. lpp.)

Sestdien spāņu nožēlu par izslēgšanu no Maršala plāna pārskaņēja gaviles par jauna neparasta tirdzniecības līguma parakstīšanu ar Argentīnu. Līgums paredz, ka Argentīna dos Spānijai pārtiku un mašīnas 1.75 miljardu argentīniešu peso vērtībā, bet Spānija savukārt piešķirs Argentīnai flotes atbalsta punktu Kadisā, būvēs kuģus Argentīnas vajadzībām un nodos argentīniešu rīcībā arī vairākus aviācijas atbalsta punktus Spānijā. Līguma parakstīšanu Spānija svinēja ar to, ka sestdien jau pusdienas laikā pārtrauca darbus iestādēs, uzņēmumos un skolās un visās pilsētās rīkoja priekа demonstrācijas.

BBC ziņo, ka 28 proc. no Eiropas valstīm domātās pabalstu summas izlietošot Rietumvācijas atjaunošanas vajadzībām. Amerikāņu prese vienbalsīgi apsveic likuma pieņemšanu, bet piebilst, ka šo pabalstu nedrīkstētu sajaukt ar militāru palīdzību Eiropas valstīm, kas joprojām nepieciešama.

NYHT, NZ, BBC

Amerikāņu militārparāde Triestā

ROMĀ UN MILANĀ PARĀDĒ ITAĻU KARASPĒKS UN POLICIJA

Pirmoreiz kopš kaŗa beigām rīt Triestā notiks liela amerikāņu bruņoto spēku parāde, kuŗā pilnā kaujas tērpā piedalīsies gandrīz visi 5000 amerikāņu karavīru, kas Triestā novietoti. Šīs vienības atzītas par vislabākajām, kādas ASV ir. Sagaida, ka parāde būšot iespaidīga amerikāņu spēka demonstrācija šai pilsētā, kur saskaņā ar līgumiem drīkst atrasties ne vairāk kā 5000 amerikāņu, 5000 angļu un 5000 dienvidslāvu karavīru. Pašlaik Triestas ostā atrodas arī 18000 t lielais amerikāņu kreiseris „Manchester". „New York Herald Tribune" ziņo par nemitīgām baumām, ka dienvidslāvi aiz amerikāņu un angļu okupācijas joslu robežām koncentrē spēkus un rīko manevrus. Ar neapbruņotu aci varot redzēt, kā Tito karavīri mācās rīkoties ar automatiskiem ieročiem kalnos aiz robežlīnijas.

Plašas parādes komūnistu ietekmēšanai sestdien un svētdien notika arī daudzās Italijas pilsētās. Romā soļoja karaspēks, bet citur pēc iekšlietu ministra rīkojuma parādēja policijas spēki. Policijas parādē Milānā katrs policists bija bruņojies ar automatisku ieroci, ielās brauca policijas tanki un daudz amerikāņu „džipu". Policijai visā Italijā pavēlēts „enerģiski rīkoties pret visiem nekārtību radītājiem neatkarīgi no tā, pie kādas partijas tie piederētu." Komūnistu šefs Toljati uz to atbildējis: „Policija, bruņotas mašīnas un ieroči nemaz nav vajadzīgi, demokratiskā tautas fronte jau paziņojusi, ka cīnīsies tikai legāliem līdzekļiem."

Iekšlietu ministrija līdz vēlēšanu dienai noliegusi arī jebkāda veida uniformu valkāšanu, izņemot sporta biedrību un skolu formas tērpus. Speciāli noteikts, ka nedrīkst valkāt arī vienādus kaklautus, kreklus, beretes vai kakla saites. Šis piebildums tieši vērsts pret komūnistiem, kas apgādājuši savus piekritējus ar sarkaniem kaklautiem un zilām beretēm ar sarkanu zvaigzni sānos. Komūnisti savukārt atbildējuši ar paziņojumu savos laikrakstos, ka uzvaras gadījumā viņi darīs katru atsevišķu policistu atbildīgu par viņa darbiem. Iekšlietu ministrs paskaidrojis, ka šis komūnistu paziņojums esot atklāti draudi un, kā pirmdien ziņoja BBC, pavēlējis nodibināt 300.000 vīru lielu policijas papildspēku kārtības uzturēšanai vēlēšanu laikā.

Visā Italijā turpinājas arī cīņa par nelegāliem ieročiem. Ancio tuvumā policija apcietinājusi 40 komūnistus, pie kuriem atrasti „pietiekami daudz ieroču vesela bataljona apbruņošanai". Undinē pūlis nesekmīgi mēģinājis ielauzties armijas ieroču un municijas noliktavās.

Italijas ārlietu ministrs Sforca šinīs dienās oficiālā notā paziņojis padomju vēstniecībai Romā, ka nevar ievērot padomju prasību aizliegt Holivudas filmu „Ņinočka" ar Grētu Garbo galvenā lomā. Šī filma gan esot parodija par padomju dzīvi, bet neviens padomju valstsvīrs tur tieši neesot aizkarts. Sforca savā notā piebildis, ka šo filmu līdz šim aizliegūši vienīgi fašisti, bet Italijas valdība esot demokratiska.

„Daily Herald" līdzstrādnieks, kas nupat atgriezies no 6000 km ceļojuma pa Ziemeļitaliju, ziņo, ka komūnisma ietekme Italijā strauji mazinoties.

ASV paziņojusi Italijas valdībai, ka izmaksās tai ap 5 milj. dolaru, ko itāļu kaŗa gūstekņi nopelnījuši ar savu darbu Savienotās Valstīs. Tai pašā laikā paziņots arī, ka ceļā uz Italiju esot 75 amerikāņu kuģi ar pārtiku.

NYHT, BBC, DM

Četras personu kategorijas Čechoslovakijā izstums no jebkadas sabiedriskās dzīves

Pēc čechu aģentūras Četeka ziņām, Čechoslovakijas nacionālā sapulce rīt atjaunos sēdes. Vispārējās vēlēšanas noliktas uz 23. maiju. „Nacionālās frontes" centrālās izpildkomitejas pārstāvji Prāgā izteikušies, ka neesot vēl zināms, vai vēlēšanās atļaus piedalīties personām, kas „publiski nolamājušas valdību", „organizējušas tādu radio raidījumu masveida noklausīšanos, kas naidīgi mūsu republikai" uc. Šādas personas izslēgšot no jebkādas sabiedriskās un politiskās dzīves.

Prāgas laikraksti ziņoja par četrām personu kategorijām, kam būs liegta piedalīšanās politiskās partijās, arodbiedrībās vai jebkādās citās organizācijās. Noteikumi vēl skaršot personas, kas sodītas vai apsūdzētas uz „republikas aizsardzības likuma" pamata, kas „nogrēkojušās pret tautas demokratisko kārtību", nopēļušas valdību, uzmudinājušas uz pretošanas rīkojumiem un lēmumiem, izplatījušas aplamas baumas vai nelegālas publikācijas, veicinājušas saimniecības graušanu un melno tirdzniecību, kavējušas ražošanas normu izpildīšanu un brīvprātīgu iestāšanos darba brigādēs, kā arī personas, kas izmantojušas personīgiem labumiem oficiālus amatus vai pieņēmušas kukuļus.

Komūnistu laikraksts „Rude Pravo" ziņoja, ka strādnieku milicija, kas stāvējusi rezervē valdības krizes laikā, palikšot kā pastāvīga rezerve. Izglītības ministrs Mejedlijs izdevis oficiālu rīkojumu, ka visās Čechoslovakijas skolās jāizkar Staļina portrets. Kāds Minchenē ieradies čechu garīdznieks izteicies, ka čechu un slovaku tauta tagad apzinoties, ka vienīgi palīdzība no ārpuses var likvidēt tai uzspiesto sistēmu. Daudziem viņa tautiešiem līdz šim bijusi tikai neskaidra nojauta par komūnisma patieso būtību. 80% armijas noraidot jauno iekārtu, tāpat inteliģence, zemnieki un baznīca.

NYHT, NZ

Ziņas par kaŗaspēka kustībām krievu joslā

(Turpinājums no 1. lpp.)

rēšanās laiku Vācijā atradinājas no padomju sabiedriskās kārtības". Padomju joslā pēdējā laikā arī esot aizliegts izstādīt vai pārdot gleznas un citus attēlus, kur redzamas celtnes vai pilsētu skati no apgabaliem aiz Oderas-Neisas līnijas. Šādus attēlus likts izņemt no skatlogiem.

Franču licencētā Berlīnes avīze „Kurier" ziņoja, ka padomju armija plānojot plašus pavasara manevrus krievu joslā un šai nolūkā jau izdarot kaŗaspēka pārgrupējumus pa galvenajām dzelzceļa līnijām virzienā no Frankfurtes pie Oderas uz Tīringiju. Nomaļākās vietās mežmalās esot vērojami vidēji smagu tanku koncentrējumi. Daļa tanku atgādāti speciālos preču vagonos, apšūti koka apvalkiem.

Stāvokļa tālāku noskaidrošanos Berlīnē gaida pēc pieteikto sarunu uzsākšanas un nākamās kontrolpadomes sēdes, kas, domājams, notiks 10. vai 16. aprīlī. Nav vēl zināms, vai krievu pārstāvji uz to ieradīsies vai nē. „Pravda" pagājušā nedēļā rakstīja, ka kontrolpadome faktiski esot „izbeigusi pastāvēt kā četrvalstu pārvaldes augstākais organs Vācijā". Bez tam šodien paredzēta visu četru militārgubernātoru tikšanās pieņemšanā, ko rīko angļu militārgubernātors ģenerālis Robertsons par godu virspavēlniekam feldmaršalam Montgomerijam, kas no Beļģijas ieradās Vācijas angļu joslā un šodien ieradīsies Berlīnē. Paskaidrojumos gan uzsvērts, ka tā būšot tikai privāta četru valstu ģenerāļu sastapšanās.

Angļu, amerikāņu un franču prese savos komentāros vienprātīgi uzsver, ka sabiedrotie nekādā ziņā nedrīkst piekāpties krieviem Berlīnes jautājumā. Vienīgi komūnistu prese, kā angļu „Daily Worker", krievu rīcību apzīmē par „loģisku un dibinātu". „Washington Post" uzskata Berlīni par krievu atbildi uz Triestu. „New York Herald Tribune" ievadrakstā uzsver, ka amerikāņu atrašanos Berlīnē nostiprina ne tikai līgumi un solījumi, kas, kā prakse rāda, bieži pārkāpti, bet arī militārs spēks.

NYHT, BBC, DM, NZ

„Mums nav vajadzības viņus piedzirdīt"

AP ziņo, ka pēdējo debašu laikā par ASV palīdzību Eiropas atjaunošanai republikāņu deputātam Hofmanim no Mičiganas radušās aizdomas, ka plāna sagatavotāji paredzējuši sūtīt uz Eiropu arī graudu šnabi. Viņš izlasījis sūtāmo preču sarakstā arī nosaukumu „graudu derivatīvi" un skaļi saucis: „Mums nav nekādas vajadzības viņus piedzirdīt, lai atvairītu komūnismu." Uz viņa pieprasījumu kongress nobalsojis par īpašu piebildumu pie likuma, kas aizliedz graudu šņabja izvešanu palīdzības programmas ietvaros.

NYHT

Sludinājumi

Prof. A. Spekkes Latvijas vēsture Vācijā nebūs dabūjama. Interesentiem jāraksta paziņām Zviedrijā, lai tie grāmatu iegādā uz vietas un atsūta uz Vāciju. **M. Goppers** (Apgāds „Zelta Ābele"). (696)

Ādmiņus un ādu rūpniec. strādniekus sazināšanās nolūkā lūdzu paziņot savu tagadējo dzīves vietu, izpildīto darbu un prakses ilgumu. **A. Veikerts:** (13a) Amberg, Kümmersbrucker Str. 1. (693)

Bruno Reinholdu Arāju, 23 g. v. no Jelgavas, Sesavas ielas 4, meklē māte Latvijā. Kam būtu kādas ziņas, lūdzu rakstīt **Marijai Mauriņai:** (23) Rotenburg/Hann., Bremerstr. 31, DP A.C.S. (694)

„LATVIJAS" ABONEMENTS,

pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz 3 eks. iesk.), maksā RM. 7.— mēnesī — ar „Atpūtai", kas iznāk reizi nedēļā — RM. 9.— mēnesī; pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eksemplāriem — RM. 6.— mēnesī par eks., bet ar „Atpūtai" RM. 8.— par eks. Sludinājumu maksa: RM. 3.— par vienslejīgu iespiedrindu vai tai atbilstošu telpu; piederīgo meklēšanas sludinājumi pa puscenu, bet ne mazāk ka RM. 6.— par sludinājumu.

Abonementu pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai", (13b) Günzburg/Do., Bürgermeister-Landmann-Platz 7.

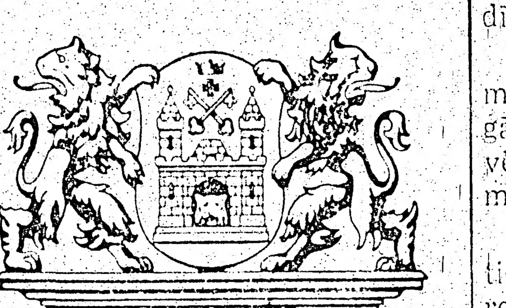

RĪGA

Skatu albums — 100 attēlu, plašs apskats latv., angļu un vācu val., ar Rīgas ģerboni un plānu krāsās. Cena RM 20,—. **Izd. Jānis Liepiņš:** (14a) Esslingen/Neckar, Plochingerstrasse 17. (703)

Ja kāds ko zinātu par **Jāni Smiltnieku** no Rēzeknes, Fr. Trasuna ielas 14, kas īsi pēc kapitulācijas ar kādu lietuviešu ešalonu aizbr. Reinzemes virz. no Veitshoheimas pie Vircburgas, l. ziņot **Antonam Smiltniekam:** (13a) Würzburg, Central DP Camp, 6a—42. (688)

Inž. Sineviču, viņa sievu un pameitas **Annu un Lidiju Ananovas,** no Rīgas, un **H. V. f. Ditmeringu** no Rīgas, meklē **N. Ribinskis:** (13b) München-Feldmoching, DP Camp, Bar. 85/7. (697)

Ikvienu, kas kaut ko tuvāk zinātu par **Ermioniju Feldberga kundzi,** dzimušu Dancigā un viņas dēlu Ivaru, lūdzu ziņot **Ilgai Goldblatei:** 101 Cedar St., New York 6 NY. U.S.A. (695)

Brāli **Tālivaldi Lindi,** dzim. 1921. g. 24. maijā Valkas apr., 1944. g. vasarā beidza instruktoru kursus Bolderājā, bet pēc tam nav nekādu ziņu, meklē **Austra Rozīte:** (14a) Stuttgart-Sillenbuch, Degerloch Str. 36. (701)

LATVIJA, 1948. g. 6. aprilī

...militārparāde ...stā

...ĻU KARASPĒKS UN POLICIJA

...Triestā notiks liela amerikāņu bru...s tērpā piedalīsies gandrīz visi 5000 ...vietoti. Šīs vienības atzītas par vis... ka parāde būšot iespaidīga ameri...ā, kur saskaņā ar līgumiem drīkst ...ņu, 5000 angļu un 5000 dienvidslavu ...das arī 18000 t lielais amerikāņu ... Herald Tribune" ziņo par nemitī... amerikāņu un angļu okupācijas joslu ...manevrus. Ar neapbruņotu aci varot ...es ar automatiskiem ieročiem kal...

...dien ziņoja BBC, pavēlējis nodibināt ...300.000 vīru lielu policijas papild...spēku kārtības uzturēšanai vēlēšanu ...laikā.

Visā Italijā turpinājas arī cīņa ...par nelegāliem ieročiem. Ancio tu...vumā policija apcietinājusi 40 ko...mūnistus, pie kuriem atrasti „pietie...kami daudz ieroču vesela bataljona ...apbruņošanai". Undinē pūlis nesek...mīgi mēģinājis ielauzties armijas ie...roču un municijas noliktavās.

Italijas ārlietu ministrs Sforca ši...nīs dienās oficiālā notā paziņojis pa...domju vēstniecībai Romā, ka nevar ...ievērot padomju prasību aizliegt ...Holivudas filmu „Ņinočka" ar Gre...tu Garbo galvenā lomā. Šī filma ...gan esot parodija par padomju dzīvi, ...bet neviens padomju valstsvīrs tur ...tieši neesot aizkarts. Sforca savā ...notā piebildis, ka šo filmu līdz šim ...aizlieguši vienīgi fašisti, bet Italijas ...valdība esot demokratiska.

„Daily Herald" līdzstrādnieks, kas ...nupat atgriezies no 6000 km ceļoju...ma pa Ziemeļitaliju, ziņo, ka komū...nisma ietekme Italijā strauji mazi...noties.

ASV paziņojusi Italijas valdībai, ...ka izmaksās tai ap 5 milj. dolaru, ...ko itaļu kara gūstekņi nopelnījuši ar ...savu darbu Savienotās Valstīs. Tai ...pašā laikā paziņots arī, ka ceļā uz ...Italiju esot 75 amerikāņu kuģi ar ...pārtiku.

NYHT, BBC, DM

...kategorijas Čecho...s no jebkādas ...as dzīves

...laus piedalīties personām, kas „publiski nolamājušas valdību", „organizējušas tādu radio raidījumu ...veida noklausīšanos, kas naidīgi ...su republikai" uc. Šādas personas ...izslēgšot no jebkādas sabiedriskās ...un politiskās dzīves.

Prāgas laikraksti ziņoja par četrām personu kategorijām, kam bija liegta piedalīšanās politiskās partijās, arodbiedrībās vai jebkādās citās organizācijās. Noteikumi vēl skarot personas, kas sodītas vai apsūdzētas uz „republikas aizsardzības likuma" pamata, kas „nogrēkojušās pret tās demokratisko kārtību", ... valdību, uzmudinājušas uz ...tošanas rīkojumiem un lēmumiem, izplatījušas aplamas baumas vai nelegālas publikācijas, veicinājušas saimniecības graušanu un melno tirdzniecību, kavējušas ražošanas normu izpildīšanu un brīvprātīgi iestāšanos darba brigādēs, kā arī personas, kas izmantojušas personīgiem labumiem oficiālus amatus vai pieņēmušas kukuļus.

Komūnistu laikraksts „Rude Pravo" ziņoja, ka strādnieku milicija, kas stāvējusi rezervē valdības krīzes laikā, paliksot kā pastāvīga rezerve. Izglītības ministrs Nejedlijs izdevis oficiālu rīkojumu, ka visās Čechoslovakijas skolās jāizkar Staļina portrets. Kāds Minchenē iebēdzis čechu garīdznieks izteicies, ka čechu un slovaku tauta tagad apzinoties, ka vienīgi palīdzība no ārpuses var likvidēt tai uzspiesto sistēmu. Daudziem viņa tautiešiem līdz šim bijusi tikai neskaidra nojauta par komūnisma patieso būtību. 80% armijas noraidot jauno iekārtu, tāpat inteliģence, zemnieki un baznīca.

NYHT, NZ

„Mums nav vajadzības viņus piedzirdīt"

AP ziņo, ka pēdējo debašu laikā par ASV palīdzību Eiropas atjaunošanai republikāņu deputātam Hofmanim no Mičiganas radusies doma, ka plāna sagatavotāji ... jūsūti uz Eiropu arī ... šņabi". Viņš izlasījis sūtāmo ... sarakstā arī ... un skali saucis: ... derivativi ... nav nekādas vajadzības viņus ... piedzirdīt, lai atvairītu komūnismu. Uz viņa pieprasījumu kongress ... balsojis par šo ... likuma, kas aizliedz graudu alk... palīdzības programmas ... ...tvaros.

NYHT

Dzintars Freimanis

Uzliesmojums

ANŠA BĒRZIŅA ZĪMĒJUMI

(Beigas)

ARVĪDA SALAS DIENAS GRĀMATA

Svētdien, 1946. g. . . . jūlijā

Cilvēk, cilvēk! Kas tu esi par nesaprātīgu radījumu! Cik maz tev vajag, lai tu smietos vai raudātu, slavētu vai lādētu pasauli, pārvērstos no ideālista materiālistā un otrādi! Vienīgais, kam tu vēl deri: pats sev par pasmiešanās priekšmetu!

. . . Vakar vakarā izdevās noēst divkāršu devu un pēc tam veikli oponēt runātājam nometnes rīkotajās diskusijās. Lieliska sajūta . . .! Šorīt: mājās nākošie ballinieki uzbungoja augšā nejēdzīgi agri, prasīdami siļķu, kuru man nav. Nolādēta sajūta!

Nu viņi guļ. Un es esmu viens.

Cik ilgi vēl tā klīdīšu — viens starp svešiem cilvēkiem, ar ko nav un nevar būt it nekā kopīga? Cik ilgi vēl tā mānīšu sevi, gan ar rotaļāšanos līdz galam neizdomājamu atziņu jūkļos vai nepilnīgos mākslas sniegumos, gan ar ikdienas veģetātīvo darbību baudu? Censties pēc kaut kā? Neredzu, ka kādam tur varētu celties labums. Man pašam? Vienu mani nekādi sasniegumi neapmierinās. Un kas cits mani sapratīs? Meitene kāda, varbūt? Cilvēk, tas ir tev nepārvarams burvja loks: tu taču vari tuvoties kādai tikai tad, ja viņa tev patīk, un viņa var tev patikt tikai tad, ja esi viņai tuvojies! Mīla no pirmā acu uzmetiena? Ārīgs maldinājums! Iepazīšanās pamazām vakaros un sarīkojumos? Maska un neīstums, ēnu spēle uz vaļņa sienas, kas apņem patieso dvēseli! Tu jau vari iepazīties mazliet, vari tuvoties, viņas jau ir gluži jaukas, varbūt, pavisam jaukas, bet ko tu par viņām zini? Tikpat labi tā varētu būt viena vai otra, un, ja tu tomēr dažu brīdi iedomājies, ka tevi saista tikai viena, tad patiesībā tevi saista vienīgi paša iedomu tēls, ko tu esi ieprojecējis šajā vienā. Un ja nu tu kādreiz saņem noraidījumu vai izvairīšanos, tad tu, protams, drīz vien atkāpies pavisam, nevis tādēļ, ka tev nebūtu dūšas, bet gan tādēļ, ka tu taču nevari melot un teikt: „Jaunkundze, lūdzu, veltījiet man savu uzmanību, jo es citādi nespēju!" Tu zini gluži labi, ka spēji gan citādi, kaut arī tev reizēm paliek žēl, žēl, žēl.

Nu ko? — Būs jāiet svētdienas rīta pastaigā.

Satiku kādu neredzētu meiču. Taisās māksliniecē. Zīmēja mani, ir arī citas visai interesantas skices. Bet galvenais — viņa pati. Vēroju viņu pozēdams. Ļoti īpatnēja, mainīga izteiksme. Brīžam iedzirkstas gandrīz bērnišķīgs vieglums, reizēm — sevišķi, ja viņa veras mazliet lēsāņus projām — pavisam neparasts, cildens un tomēr pavedinātājs skaistums. Tumšas uzacis un skropstas. Ļoti smalki veidots deguns, mazas, bet pilnīgi izliektas, dabiski sārtas lūpas. Atmodināja mani no šīrīta īgnuma. Kļuvu runīgs, centos spīdēt ar īpatnējiem spriedumiem. Šķiet, viņai imponēju. Sarunājām rīt kopīgi apskatīt tuvāko apkārtni.

Pirmdien, . . . jūlija vakarā

Viņa ir brīnišķīga! Viņas klātiene mani pārvērš. Es noreibstu, aizmirstos, izkūstu. Ko es saku, mani pārvērš! Visa pasaule mirgo neredzēta un nebijusi. Ko es šodien sarunāju? Nezinu! Vai es vispār ko teicu? Negribu arī zināt. Es gribu ienirt šajos brīnuma viļņos, slīdēt, slīkt un noslīkt tajos! Gribu saplūst ar šo fluīdu, kas izstaro no viņas un kas mani pievelk, apbur un savalgo.

Trešdien, . . . jūlija naktī

Cilvēk, kad tu reiz beigsi svaidīties no viena pola otrā, kad tu reiz staigāsi pa vienu taku, neskatīdamies atpakaļ un nešaubīdamies par tās īstumu?

Biju šodien pie viņas. Devos turp visgaišākajā noskaņā ar vislabākajiem nodomiem. Sākums arī veicās. Pļāpājām, aplūkojām viņas darbus. Es jutu no tiem izstrāvojam viņas personību, teicu viņai to. Taču manīju, ka man balss aizcērtas un zaudē skaņu, ka es gan saku tā, ko biju jutis vēl pirms dažiem mirkļiem, bet ka izrunātajos vārdos nav vairs manas līdzdalības. Saņēmos, turpināju, citēju pat kādu Virzas pantu, būtu, varbūt, viņai tuvojies — un tad pēkšņi manā apziņā atskanēja balss: tagad tu melo! Nu tu vairs neesi īsts. Tā nav viņas personība, par ko tu jūsmo. Tās ir tevis, paša iedomas, ko tu projecē ārpus sevis. Gadījums, tikai gadījums, ka tās mazliet saskan ar viņas pārdzīvojumiem un rada ilūziju, ka tu būtu ieskatījies viņas dvēselē. Beidz šo spēli!

Un es novērsos. Runāju par citām lietām. Tūlīt gan manī radās arī pretēja doma: varbūt, maldīgs šķitums ir nevis zudušā saskaņa, bet pašreizējais svešums? Lūk, tepat ir Rasma, jauka, laipna — tikai mazliet pārvarēt sevi, un apņems atkal burvīgais fluīds. Tikai mazliet saņemt viņas roku, ielūkoties acīs — un maldīgās šaubas būs zudušas. Darīju tā, bet neīstuma pieskaņa sekoja katrai manai rīcībai. Raudzīju uzskatīt šo pieskaņu nevis par būtisku kavēkli, bet par pārvaramu šķērsli, kam tikai jātiek pāri. Es tomēr netiku pāri. Cerēdams to izdarīt citā reizē, ieminējos par kādu koncertu pilsētā. Viņa atraidīja. Šķirāmies.

Varbūt tā arī labāk? Varbūt novērsti tikai jauni šaubu brīži? Lūk, man jau sāk likties, ka es nekā arī nebūtu zaudējis. Jau šķiet, ka arī Rasma, varbūt, ne ar ko neatšķiras no citām meitenēm, ko līdz šim esmu sastapis.

Ak cilvēk! Kad tu beigsi šaubās sijāt patiesību un maldus, te domādamies atradis vienu, te otru?

Sestdien, . . . jūlijā

Nē! Nu man pietiek! Reiz nu ir diezgan klimsts aizdurvē. Laiks spert kāju pār slieksni!

Iešu, metīšu spēli vienu. Esmu reiz uzliesmojis, tad arī gribu sadegt. Mirkli vai gados — vienalga! Iznīcinādams vai dzīvei dodams — vienalga! Ja ne citādi, aiz spīts, aiz skaudras, sīkstas spīts tveršu to, ko gribu. Diezgan esmu klīdis tukšs, izslāpis, viens. Diezgan! —

* * *

Naktī bija sacēlies stiprs vējš. Tas plosīja mākoņus bāli zilganās lēškēs un traukā steigā trieca tos gar mēnesi, kas velti pūlējās satvert kādu garām skrejošo lielāku padebesi un ietīties tajā, tāpēc palika vien kails un, likās, brīžam sašūpojās vējā, tikko jaudādams noturēties bangojošās debesīs. Gaisā kā puteņi virzošas pārslas lidoja notraukti liepu ziedi, atlauzti zari sitās pret rūtīm un dārdināja palodzes. Smagi šņāca sirmi bērzi un vītoli, bet apses trīcināja tik ātri lapas, ka mēnesnīcā izskatījās pēc ņirboša ūdens lāmām. Lejā ar dziļu krākoņu viļņoja upe.

„Arvīd! Kurp jūs mani vedat? Krasts ir stāvs, vējš mūs iegāzīs upē! Ai! Nu ir pie pašas malas!"

„Jums bail?"

„Bail? — Nē."

„Un nu?" Arvīds satvēra Rasmu, pacēla rokās un sašūpoja pār bezdibeni.

„Ai! Jūs — jūs esat ļauns — kā jūs tā varat! Laidiet! Jūs mani nometīsiet!"

„Nometīšu? Tevi? Nekad! Drīzāk pats nogāztos pat līdz elles dibenam!" — Viņš skūpstīja Rasmu.

„Arvīd — laid, es reibstu — ne te —"

Viņi pameta lapeni kraujmalā tikai pēc pusnakts.

* * *

Rasmai nometnē nekādu radu ne paziņu nebija. Iepriekšējā dzīves vietā bija palikušas dažas skolas biedrenes. Arvīdam bija pāris karabiedru. Tā kāzu viesu nesanāca necik daudz, un viens no Arvīda paziņām, kam bija sakari, apņēmās sagādāt šim pulciņam pietiekamu vairumu pirmšķirīgu dzērienu un ēsmas. Bet gādāšana tomēr sarežģījās un aizkavējās, un tika nolemts mielastu atlikt uz citu reizi. Viņi salaulājās gluži klusu nometnes kapellā.

„Un tagad mēs sāksim dzīvot!" Arvīds sacīja pēc ceremonijas. „Tie gan ir Brigaderes vārdi, bet — piedod — mana dvēsele pārāk viļņo, lai vēl ko vairāk varētu izteikt."

Rasma klusi spieda viņa roku. Savā baltajā, cēli kritošajā tērpā, kas apņēma viņas augumu kā ar klasisko statuju marmora vizēšanu, ar savām dziļi tumšajām acīm un brūni melno matu loku viņa Arvīdam likās tāla un nepieejama darbdienas knadai, un apziņa, ka tā nu piederēja viņam, to pildīja ar saldas bijības pilnām trīsām.

„Tu — mana Svētdiena!" viņš sacīja, kad tie bija nonākuši jaunajā istabā, kas tagad bija piešķirta viņiem abiem.

„Un tu —" Rasma brīdi vilcinājās, tad pasmaidīja, „Mans Meža Gudrais!" —.

Nākošās nedēļas viņi bija nolēmuši veltīt izbraukumam uz dienvidiem.

Tur bija augsti, stāvi, akmeņaini kalni gar dzelzceļa malām, kokiem apauguši. Tur bija pļavas un liels daudzums siena šķūnīšu neparastiem, Latvijā neredzētiem jumtiem. Tur bija zemnieku ciemi ar baznīciņām vidū un krustiem tirgus laukumos. „Redzi, mana Svētdiena, cik jauki iekļaujas šejienes dabā bavāriešu īpatnējie tērpi, kas citur radītu izbrīnu un smaidu," Arvīds sacīja. „Jā, mans Meža Gudrais," atbildēja Rasma.

Viņi nonāca romantiskajā Bavārijas Ludviķa pilī, ko tas bija pasācis celt pasakaini greznu kāda ezera malā, tiekdamies atdarināt dievināta Francijas Ludviķa Versaļu. „Mans Meža Gudrais," Rasma sacīja, „te tiešām ir apstājies laiks, vai arī tā nemaz nav. Sen mirušā valdnieka skaistuma alkas, iemūžinātas šajās zālēs, izceļ mūs no mūsu iedomātā laika un dara mūs Ludviķa svītai līdzīgus." — „Jā, mana Svētdiena," Arvīds atbildēja.

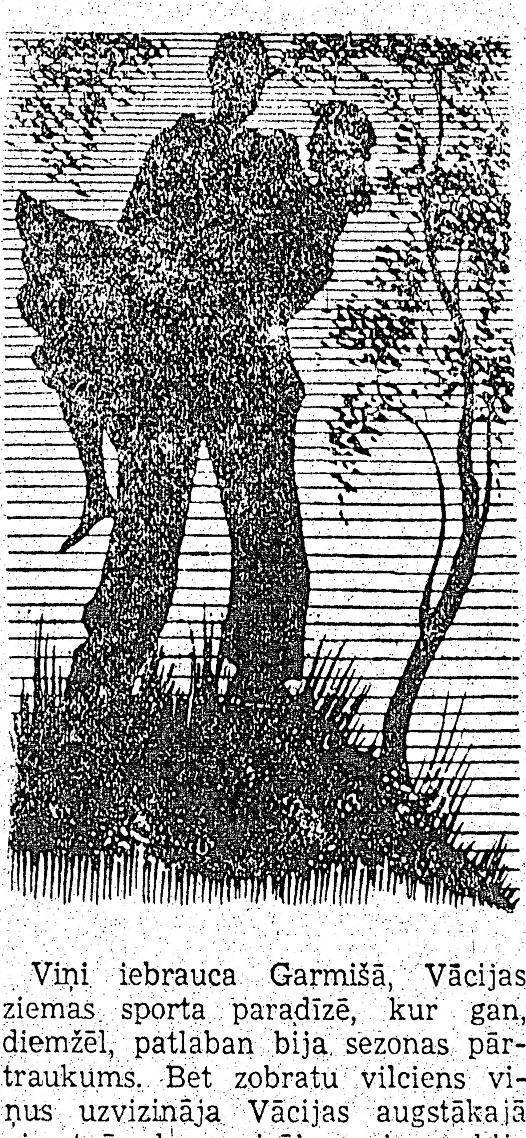

Viņi iebrauca Garmišā, Vācijas ziemas sporta paradīzē, kur gan, diemžēl, patlaban bija sezonas pārtraukums. Bet zobratu vilciens viņus uzvizināja Vācijas augstākajā virsotnē, kur vizēja sniegs, bija rets un vēss gaiss un pavērās tāli skati uz miglainām smailēm Italijā un Austrijā. Un virves vagoniņš dūkdams pacēla pāri nogāzēm citā kalnā un, lejā vezdams, ļāva izbaudīt īpatnēju noreibumu un sajust sāpīgu spiedienu ausīs. „Mēs esam bijuši kalnos, mana Svētdiena," Arvīds sacīja. — „Jā, mans Meža Gudrais."

Viņi pagriezās atpakaļceļam. Pēc divām dienām un negulētas nakts pilnos vilcienos un stacijās viņi bija atkal nometnē. „Man nāk miegs, Meža Gudrais." — „Man arī, Svētdiena."

Nākošajā dienā bija nolikts toreiz aizkavētais mielasts. Biedri un iebraukušās biedrenes apsveica abus ar urravām. Bija klāti galdi, dzērieni karsēja un mulsināja, mūzika rautin rāva dejas taktī, tika dziedāts, rotaļāts, atkal dejots, ēsts, dzerts un atkal dziedāts. Rīta ausmā aizvadīja jauno pāri gulēt. Istabā viņi atdūrās uz diviem kubuliņiem.

„Tā — kāzu dāvana, drusku novēlojusies, bet derīga," stāstīja Arvīda paziņa stīvu mēli, „siļķītes. Tu jau senāk tirgojies. Kāzu ceļojumā būs sarāvies maks, nebūs par ļaunu. Ņem trīs markas gabalā, nedēļas laikā būs finances kārtībā kā likts."

Uzvilkuši pēdējo dziesmu, viesi atvadījās.

Drīz vien Rasma un Arvīds jau gulēja.

Pēc kādām stundām spēcīga klauvēšana pie durvīm gulētājus atmodināja. „Jā!" Arvīds sauca samiegojies. — „Ej tu! Es taču vēl esmu gultā!" Rasma čukstēja. — „Ak tā. Nu, paskatīsimies pa spraugu." Arvīds norūca un izrausās no gultas pavērt durvis.

„'aben Sie 'eringe?" kāds jautāja stiprā igauņu akcentā. — „Ja . . . Woher wissen Sie das?" — „Steht Zettel draussen." — „Pagāni puikas, pasteigušies izreklāmēt!" Arvīds sūkstījās. „Na, treten Sie näher. Gucken Sie nicht auf meine Frau, die schläft da noch." Igaunis paņēma divas siļķes, samaksāja un aizgāja.

„Tu taču nedomā te istabā, no paša rīta līdz vakaram tirgoties?" Rasma uztraucās. — „Jā, nu, kur tad citur?" — „Apžēlojies, visas lietas taču piesūcas ar smaku! Un kur mēs varēsim pagrozīties, ja tie kubuli te stāvēs?" — „Ko nu par smaku! Es allaž esmu turējis siļķes istabā, un nekādas vainas nav bijis. Naudas taču arī vajaga." — „Tā, tas tikai vēl trūka! — Nu, nestāvi te kā spoks, izspūris un apakšbiksītēs! Kauna nemaz nav! Vai nu lien gulēt vai —"

Pie durvīm klauvēja atkal.

„To es neizturēšu! Pamēģini tikai te vest vēl cilvēkus iekšā!"

Nelaimīgs Arvīds gāja lūkoties. — „Vai siļķītes ir? kāds taujāja spraugā. — „Ir, bet . . . pienāciet vēlāk." — „Nevar, mīļais! Nupat brokastīm vajaga. Visā nometnē šorīt nekur citur nav."

Arvīds nopūtās un pasniedza piecas pilošas zivis tāpat pa spraugu.

Tirgošanās turpinājās trīs dienas. Abi bija sabozušies un īgni.

Ceturtajā dienā Rasma uzstiepa audeklu uz rāmja. „Sākšu strādāt," viņa paziņoja un novietojās pie loga.

„Aha," Arvīds atņēma un sūkāja cigareti, gultā atlaidies un ar nepatiku vērodams nenokoptos brokastu traukus. Vai tad viņam tie būtu jāmazgā?

„Ko gleznosi?" viņš jautāja.

„Garmišu rietā. Pēc skicēm, ko toreiz uzmetu."

„Tas būs interesanti, kad nāks gatavs."

„Tikai tas nebūs tik drīz."

„Tā."

Klusums.

„Un ko tu pats?" Rasma iejautājās pēc brīža, ogli asinādama.

„Es? Hm . . . Nemaz neesmu tā padomājis."

„Neslaistīsies taču te visu dienu? Es domāju, tu atsāksi savas studijas?"

Studijas? Ak jā, to pirmo reizi tiekoties, viņi bija kaut ko runājuši par pašmācību.

„Kā tad. Atsākšu gan."

„Grāmatu tev necik neredzu. Tu laikam vairāk izmanto bibliotēkas?"

„Jā, zināms. Cik tad nu šos laikus grāmatas var iegādāties."

„Un kad tu atkal domā braukt uz pilsētu?"

Patiesībā Arvīds bija domājis atpūsties, tāpat šo to paprātot, papļāpāt, līdz jaunnedēļ sāktos atkal viņa laiks iet nometnes meža darbos, jo citas nodarbošanās viņam nebija. Bet tā gulstavāt, kad sieva strādā, arī nekā neizskatījās.

„Braukšu šodien pat, ar nākošo vilcienu."

Kas tie bija par grāmatu kalniem, kas par kalniem tur bibliotēkā! Vai bija maz vērts ēsties viņiem cauri? Reiz jau nu viens otrs šāds sējums bija gan cilāts, tiesa, bet — iespējamo filozofijas sistēmu taču bija neparedzams skaits, katrai bija sava daļa taisnības, un katrā bija un palika kaut kas nepierādāms vai apstrīdams. Un pasaule gāja tālāk savu gaitu, gluži vienalga, vai nu filozofs viņu vērtēja no ideālista, materiālista, duālista vai cita kāda viedokļa.

Ja jau nu reiz atnācis, ķeršos arī klāt kaut vai tam pašam Kantam, Arvīds beidzot nolēma un sāka lasīt, ka laiks un telpa ir tikai uzskates formas. —

Viņš pārradās mājā labā pievakarē. Rasma bija uzmetusi gleznai galvenās kontūras. Tur vēl nevarēja nekā spriest. Viņš noglauda tai matus, uz ko Rasma tā kā mazliet līdzcietīgi pasmaidīja, sak', vai nu tev prātīgāka nekā nav padomā? Tad paēda, izlasīja avīzi un gāja gulēt. Tas pats atkārtojās arī nākošajās dienās. Vairāk par paēšanu un dažiem nenozīmīgiem vārdiem abiem kopīgas rīcības nesanāca. Rasma bija nodarbināta ar domām par gleznu, kur Arvīds vēl nekā daudz nezināja vērtēt. Pašam stāstīt par lasīto negribējās. Izskatītos pēc skolnieka uzdevumu atsacīšanas. Vispār, viņš sev sāka likties kā tīrais puika, ko māte sūta skolā. Raudzīja atkratīties no šīs sajūtas, būt asprātīgs un gudrs. Bet nekādu lāga jaunu domu neradās. Kur tu, cilvēks, tās ik brīdi ņemsi? Viņa Svētdiena . . .! Jā, tā jau bija tā lieta. Ja viņš tiešām varētu uzlūkot viņu tikai svētdienīgām acīm, vienatnē ilgoties pēc tās kā senāk un tad nākt, pilns, pārpilns domu un jūsmu! Bet nu bija jāiejūtas ikdienā. Un dienas gāja. — —

Kādā pēcpusdienā, kad vasara jau bija ieliekusies rudenī, Arvīds, kā parasts, bija aizbraucis uz pilsētu. Rasma bija viena pati un darbojās gar izrakstītiem ādas grāmatu ietvariem un maciņiem, kādus mācīja gatavot daiļamatniecības kursos. Slīpi saules stari iezagās pa logu, apspīdēja aizkarus, grāmatu plauktu, gleznu reprodukcijas pie sienas. Mazā telpa viesa tīkamu mājīgumu. Tā nu bija Rasmas pasaule un viņas dzīve! Nebija jau slikti. Nē, tiešām nē. Protams, ikdienā izbaloja tas īpatnējais, vienreizīgais, kas sākumā likās klājies pār Arvīdu, bet — kaut arī dažkārt strīdi sīkumos, lielās lietās viņš tomēr bija labs, pielāvīgs . . . Jā, varbūt, pat par daudz pielāvīgs. Gribējās kā jauna, straujāka, pārmaiņu pilna no viņa sagaidīt. Bet ko! Reiz taču bija jāsāk dzīvot arī mazāk šaudīga dzīve . . .

Klauvēja. — „Lūdzu!" Ienāca jauns cilvēks un, noņēmis platmali, palika stāvot pie durvīm. „Kundze manis nepazīst?"

„Leon, tu! Kāds prieks! Tik ilgi neredzēts — laikam kā Latvijā! Nu nāc, sēdies, stāsti, kur dzīvo, kā klājas?"

„To pastāstīšu labprāt! Bet vispirms atļauj, Rasmiņ, — drīkstu tevi vēl tā saukt? — jā nu, protams, vai nē! — atļauj mazliet atvilkt elpu un apskatīt, kā tu te esi iekārtojusies!"

Rasma lūdza ciemiņu — bijušo skolas biedru — justies kā mājās un steidza uzlikt kafiju. To dzerot un biskvītus piekožot, aizskrēja stundas ar kara stāstiem un citām valodām, līdz Leons ieminējās:

„Tu taču nedomā aprakt savu talantu te ar tiem ādas krikumiņiem pa šo Dieva pamesto kaktu! Piedod par izteicienu, bet — tā nu tiešām nevar! Es tev stāstīju par nule dibināmo teātri mūsu nometnē. Tas nebūs gluži profesionāls, bet solīds, ļoti solīds amatieru teātris ar pieciem profesionāliem aktieriem. Režisoru Stiebriņu tu pazīsti? Tas būs vadītājs. Teātris apkalpos visu mūsu novadu. Būs arī kursi jauno spēku izglītošanai. Bet tas jau viss tevi interesē mazāk. Īsi un skaidri: — mums trūkst dekorātora. Nāc!"

„Tu taču to nedomā nopietni!" Rasma notvīka.

„Pilnīgi nopietni. Es zinu, ko tu vari. Atceros tavus sniegumus kādreiz skolnieku sarīkojumos. Bet tagad jau tu esi nesalīdzināmi tālāk izaugusi, mācījusies arī."

„Man nav skatuves zināšanu."

„Tas nekas. No sākuma vadīs Zars, vecs lauku izrāžu skatuves meistars un dekorāciju pervētājs."

„Vai tad viņš neapvainosies, ka iejaukšos viņa kompetencēs?"

„Viņš? Nē, to viņš nekad nedarīs. Mums jau pa pusei sarunāts. Tādēļ jau arī pa daļai šurp braucu. Mēs gribam taisni ar jaunajiem spēkiem. Ja nu tu nevēlētos, ir man vēl viena padomā. Bet vispirms griežos pie tevis."

„Vai tad tur ir kur palikt?"

„Jā, protams! Tev un vīra kungam arī. Bet, kamēr nokārtos formālitātes, viena pati tu varētu braukt tūdaļ. Nu atbrauc! Vismaz apskatīties. Tas ir īsti kaut kas tavam temperamentam, zini, kaut kas taisni tev! Ai, kur tad vēl dziesmu spēles — tur taču arī mūzikālajā daļā tev būs savs vārds sakāms!"

„Zini, es pārlikšu. Aprunāšos ar vīru un . . . tu jau vēl paviesosies, jā? Mēs tev uztaisīsim guļamvietu šonakt tur stūrī, ja tu ņem šādu kaktu par labu."

„Paldies, bez šaubām, ko gan es labāku varētu vēlēties!" —

Tovakar Rasma ar Arvīdu ilgi runāja. Pēc tam Rasma vēl ilgāk svaidījās nomodā pa gultu, līdz beidzot aizmiga trauksmainā miegā, kas bija pilns raibu, aicinātāju nākotnes ainu, sabirušu kā sarkanu ziedu viņas dzīves vienmērīgajā straumē. —

ARVĪDA SALAS DIENAS GRĀMATA

Pirmdien, 1946. g. . . . oktobrī.

Tā, cilvēk, zini: viss, kas tev ir un ko tu vari paturēt, esi tikai tu pats. Cits viss ir garām skrejošas ēnas, netverams šķitums. Par tām tu nekad nekā nezināsi, nedz arī šīs ēnas ko zinās par tevi. Ir saldi, ja tu vari tajās aizmirsties; to var tie, kas nejautā un nešaubās. Ir, varbūt, arī saldi, ja tu vari tās izdibināt. To, varbūt, var citi, kam gars ir bagātāks nekā tev. Bet tu paliec kaut kur vidū — pats un viens. Cits viss tev var būt — tikai malds vai īss uzliesmojums. Tu jau arī neesi lauva — leo . . . Tu esi tāds jocīgs ķipars, kas mētājas no viena šķituma otrā sev pašam par smiekliem. Tāds tu esi, mans — „Meža Gudrais", kas reiz biji! —

Bet, ja nu to tomēr esi un varēji būt kas vairāk, tikai nepiespiedies tāds būt?

Ķipar, mierā! Beidz sevi kārdināt!

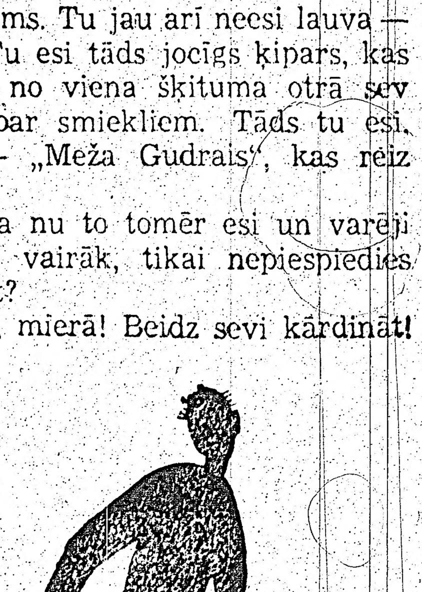

Par laulību

Viens no iemesliem, kādēļ laulības agrāk bija ilgstošākas, bija tas, ka tolaik līgava arī pēc nomazgāšanās izskatījās gluži tāda pati.

*

Ja vīrs saka: „Esmu drošs par savu sievu", tad tas nozīmē, ka viņš ir drošs par savu sievu. Bet ja sieva saka: „Esmu droša par savu vīru", tad tas nozīmē, ka viņa ir droša pati par sevi.

De Kruasē

LATVIJA ATPŪTAI
LATVIAN NEWSPAPER

3M SAFETY FILM

Heincs Lipmans

KAPTEINIS UZ PUSSTUNDU

Šorīt agri, kad devos kārtējā rīta pastaigā, lai sastaptu pāris jūrnieku — kuģiniekus bez kuģa, kā es pats —, mums garām devās dīvains tvaikonis, gluži veca kaste. Iezens un plats kā perētāja vista. Un gluži kā vista tas lēnām un apdomīgi grozījās augšup pa Elbu. „Tas bija pēdējais kuģis, uz kura brauca Jenss Majens," kāds teica. Vista lēnām pazuda dūmakainajā rītā.

Iedomājos par Jensu Majenu — ko biju aizmirsis kopš desmit gadiem. Toreiz, brīvās kuģniecības laikos, viss atkarājās no laimes un no drosmes, no spējām un paļaušanās uz Dievu. Tas izšķīra, vai kādam jau jaunos gados lemts iegūt kuģa komandu vai arī nekad. Pazīstu dažus, kas ar 30 gadiem bija kapteiņi, kamēr Jenss Majens vēl ar 58 bija otrais virsnieks. Nezinu, kāpēc tas tā bija. Viņa vainā tā nebija. Viņam neveicās. Divreiz viņa dežūras laikā viņa kuģim iebrauca sānos citi kuģi — un vienu reizi atgadījās tumša lieta; iztrūka kaut kas no kravas, un kaut gan Jenss Majens bija tik godīgs kā pats erceņģelis, viņš bija parakstījis zīmes, un tā ēna palika karājoties arī pie viņa. Ar 58 gadiem viņš vēl bija otrais virsnieks, vecs, taisns, tievs vīrs ar asarojošām acīm un dobju balsi. Tāds viņš bija vēl, kad nogāja dibenā Indijas okeānā.

Un tomēr viņš vienu reizi bija kapteinis. Kapteinis uz pusstundu. — Es pats šo stāstu piedzīvoju. Kuģis saucās „Letham", un tā dzimtene bija Liverpule. Jau toreiz „Letham izskatījās pēc vistas; mēs izbraucām cauri Sv. Jura kanālim uz Biskaju un taisni iekšā pasātā. Nejauks ceļojums. Kapteinis bija jauns, drūms jūras vilks, viens no tiem, kas pat uz Lieldienām nenosūta lejā katlu telpā pāris pudeles alus. Par pirmo virsnieku brauca sarkanmatains īrs, mirkšķīgām acīm, straujš un neaprēķināms. Un otrais virsnieks bija Jenss Majens, liels, kalsens, vecs vīrs, kam acis bieži asaroja, tā ka izskatījās, it kā viņš raudātu. Tas izvērtās garš ceļojums. Vispirms mēs apbraukājām visu Dienvidamerikas piekrasti uz augšu un uz leju, tad La Platā — jo cita nekā nevarēja dabūt — paņēmām krāsainos kokus uz Rīgu caur Antverpeni. Un tas kļuva Jensam Majenam liktenīgi; jo Antverpenē dzīvoja viņa vecā māte, kas nekā nezināja par to, ka taisni viņas dēlu liktenis apgājies tik ļauni. Sen jau viņš mātei bija rakstījis, ka kļuvis pirmais virsnieks un kapteinis un dabūjis kuģa komandu un esot laimīgs. Un tā gadījās, ka laikā, kad mēs pa Šeldu devāmies augšup uz Antverpeni, Jenss Majens lūdza kapteinim sarunu.

Biju taisni kā uznācis uz tilta, lai pārņemtu stūri. Un tad redzēju Jensu Majenu stāvam kapteiņa priekšā, divas piedurkņu svītras pretim četrām, izkaltis vecs vīrs pretim jaunam censonim.

„Jūs vēlaties, maaс kungs?" jautāja kapteinis. Jenss Majens dziļi ieelpoja, tad viņš teica: „Jūsu svārkus, kapteiņa kungs, — uz pusstundu, kamēr braucam cauri slūžām."

Kapteinis nīgri pasmaidīja. Vecais vīrs stāvēja viņa priekšā, neskatījās viņam sejā un murmināja: „Tas ir manas mātes dēļ, kaptein!"

„Tjā —" nosmīnēja kapteinis un gribēja ko teikt, kaut ko zobgalīgu, kodīgu, nejauku, bet tad — tas notika tik ātri, ka es to nevaru aprakstīt — Jenss sagrāba kapteini. Dieva vārds! Es nebūtu pakustinājis pirkstu, ja viņš to būtu nožņaudzis. Bet tūlīt viņš to palaida atkal vaļā. Kapteinis tvarstīja gaisu, it kā gribētu saukt palīgā . . . Bet viņš nesauca un arī nekā neteica; viņš apgriezās, aizsmacis nomurmināja: „Dariet, ko jūs gribat" un noslīdēja lejā mesē kā piekauts suns. Pēc divām stundām mēs bijām Antverpenes slūžās. Pilsētā zvanīja zvani, un pusstundu, no pieciem līdz pussešiem pēcpusdienā, viņš, Jenss Majens, staigāja augšā pa tiltu, kluss un bāls, ar kapteiņa svārkiem mugurā. Bet lejā pie slūžām stāvēja salīkusi, maza veca sieviete, un kaut gan tā bija baiga komanda uz vecā kuģa, tomēr neviens neteica nekā, kad Jenss staigāja pa augšu — ar savām četrām zelta svītrām.

. . Tas ir stāsts par to, kā Jenss Majens bija kapteinis uz pusstundu, — lai gan tas nav nekāds sevišķi interesants stāsts — tas tomēr arī parāda, cik grazīgs ir liktenis, it īpaši, ja zina, ka Jensa Majena vecā māte, pie Antverpenes slūžām gaidīdama savu dēlu, bija akla. Bet to viņš toreiz vēl nezināja — viņš jau astoņus gadus nebija mājās.

Politika un dzīve

Ne bez iemesla daudzi politiķi ciena mūziku, un šie iemesli ir politiskas dabas. Mūzika izklaidē cilvēku domas un attura tos no lūkošanās valdības kārtīs.

Johans Kuknans

„. . . viņi to ievēlēja Kongresā un tā dabūja šo cilvēku prom no pilsētas . . ." G. A. Posners

Vai jūs zināt, ka vienā nācijā vienā laikā nekad nav vairāk par piecdesmit vai sešdesmit bīstamām galvām, un šais galvās saprāts ir vienā līmenī ar godkārību? Visa valdīšanas māksla ir — atrast šīs galvas, lai tās vai nu nopirktu, vai nocirstu.

Onorē de Balzaks

„. . . neviens nezina, ko īsteni vajaga krieviem, iekāms viņi to jau dabūjuši . . ."

Hardijs Raulends

Lai labāk saprastu viens otru, mums visiem būtu uz laiku savā starpā jāapmainās vietām. Ik ārstam būtu jāpārcieš operācija, ik tiesnesim un mācītājam jāpavada daži mēneši cietumā un ik rūpniekam jākļūst par arodbiedrības biedru.

Māc. E. T. Dālbergs

Ja cilvēks sauc: „Lai dzīvo brīvība!", viņš parasti domā par savējo. Svarīgi gan būtu zināt, vai viņš domā arī par citu brīvību.

Žoržs Bernanoss

Labāk viens krietns vīrs vairāk uz zemes nekā vēl viens lieks eņģelis debesīs.

Ķīniešu sakāmvārds

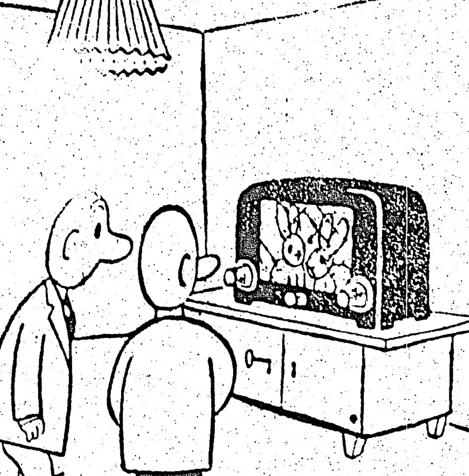

LAIKAM LĪDZI

„Va' velna! Jums ir televīzijas aparāts?"

„Nē, es tikai izmainīju radio spuldzes pret trušiem."

Felikss Timmermans

CŪCIŅA

Flāmu rakstnieks Felikss Timmermans plaši pazīstams arī ārpus Beļģijas. Viņš rakstījis garākus prozas darbus, pilnus flāmiska dzīves prieka un reliģiozitātes (Jēzusbērns Flandrijā, Pallieters, Zemnieku psalms uc.), kā arī īsas skices.

„Tēt," jautā Klāriņa, „kālab cūciņas skraidelē plikas?"

„Tālab, ka tām nav matu," saka Līziņa.

„Kā nē, ir gan mati," saka tēvs, „palūk, šepat ir viens, un tur ir vēl viens mats, un man šķiet, ka te arī ir viens mats."

„Tos jau nu lāga par matiem nevar saukt," saka Līziņa. „Tie sari rodas no siļķu ēšanas."

Un Klāriņa atsāk par jaunu: „Kālab cūciņa skraidelē plika?"

„Un kālab uz pirkstgaliem?" jautā Līziņa.

„Un kālab tai tādas acis kā brēķim kristībās?"

„Un kālab aste tā sacirtusies ritulī?"

Un tēvs sacer pasaku:

Kad mīļais Dievs radīja zvērus, tie visi vēl bija pliki. Bet viņš gribēja vēl tai pašā dienā ar eņģeļu palīdzību tos nokrāsot un ietērpt, katru pēc viņa būtības. Visi stāvēja rātni un kārtīgi rindā un pacietīgi gaidīja savu kārtu. Taču cūka, rijīga jau radīšanas dienā, bija izskrējusi no ierindas un, ošņādama zemi, nokļuvusi mežā, kur sāka mieloties un šņakāties ap maigām, sulīgām saknītēm. Un kad cūka bija labi paēdusi, tā omulīgi atlikās uz muguras un aizmiga, visām četrām kājām gaisā.

Tikai tad, kad saule jau devās uz rietu, cūka pamodās un pēkšņi atcerējās zvēru ietērpšanu. Žigli vien tā skrēja uz laukumu, kur tam bija notikt. Un cūkai pretim nāca pulka zvēru, skaisti ietērpti un izkrāsoti, katrs savādāks un tomēr visi labi pazīstami.

Aita nesa baltu sprogainas vilnas krekliņu, ēzelim bija pelēks pārvalks un uz muguras uzvilkts brūns krusts, jo viņam bija lemts vēlāk nest mīļo Pestītāju uz Jeruzalemi. Lauvu rotāja tādas krēpes kā palma. Govs bija baltiem un brūniem raibumiem, tīģeris vienmērīgi svītrains abos sānos. Pat varde, kas nejaudāja izšķirties, vai dzīvot ūdenī vai uz sauszemes, bija dabūjusi locekļiem cieši piegulošu gumijas mētelīti, izkrāsotu dažādām dīvainām figūrām. Suņiem bija spalva, gluži pēc vēlēšanās, — šim īsa, tam gaŗa. Kaza valkāja bārdiņu kā pilsētas skrīveris, un gailim bija tik daudz skaistu spalvu, ka tas nemaz nezināja, kur tās visas likt, un tāpēc pašas garākās nesāja mugurgalā. Un putni. Viss pulks putnu! Tik skaisti, cik tie bija tērpušies, tik skaisti pat sapņos neizsapņosi!

Cūka pielika riksi, lai arī dabūtu krāšņu tērpu. Gluži bez elpas tā nonāca pamestajā laukumā.

Bet vai manu dieniņ, kā satrūkās mīļais Dievs, ieraudzījis cūku pieskrienam gluži pliku! Jo viņš patlaban, kopā ar eņģeļiem, bija apsēdies uz mākoņa, lai peldētu atpakaļ uz debesīm, un krāsu kārba bija tukša, nu pavisam tukša, un drēbju šķirstā vairs nebija itin nekā.

Viņš sasita rokas. Ko nu darīs?

„Tu nāc par vēlu," mīļais Dievs teica cūkai, „Paskaties uz šo krāsu kārbu! Te pat ar palielināmo stiklu vairs nesaskatīsi ne pilītes. Pat otas mēs izskalojām grāvī, un audumi visi izlietoti! Āk, un nu tev jāskraida apkārt gluži plikai! Cūciņ, cūciņ, kam tu izskrēji no ierindas!" Kāds eņģelis jau pastūma plecu zem mākoņa, lai to iekustinātu, bet nu cūka sāka gausties un kviekt un kviekt un kviekt, svētais Pēteri, tik nelabi, ka snuķis izstiepās aplam garš un acis nemaz vairs nebija saredzamas. Mīļais Dievs kļuva balts kā krīts. Viņš tik labprāt būtu cūciņai palīdzējis, īpaši kad nu tā bija pārvērtusies tik neglīta. Tā viņš stāvēja un rakņājās rokām savos zelta matos.

Un cūciņa klaigāja vienā gabalā: „Es esmu plika, es vienīgā esmu plika! Un ne tā visniecīgākā izrotājuma, ne mazākā puškojuma pie miesa! Un es būtu laimīga kaut vai par kripatiņu!" Taču šī klaigāšana nedeva Dievam ne jaunas krāsas, nedz drēbes.

Aiz bēdām Dievs tina savus zelta matus ap pirkstiem, un tā radās skaista apaļa sproga. Tad Dievs ieraudzīja cūkas nožēlojamo šļauganо astīti, un viņam iešāvās prātā lieliska doma.

„Panāc šurp!" viņš teica, paņēma sprogājamās dzirkles, ar kurām bija sacirtojis aitām vilnu un citiem dzīvniekiem spalvu, un sakarsēja tās ar pirmo zvaigzni, kas uzplauka pie zilajām debesīm. Tad viņš sagrieza cūciņas šļabano asti glītā un izturīgā gredzenā.

„Vairāk es nekā nevaru," teica mīļais Dievs, „nevaru taču iesprogot tev kājas!"

Nu cūka atskatījās uz savu astīti, un viņai tā likās tik skaista, ka tā no prieka ieurkšķējās, un cūka kļuva tik lepna un aplam lielīga, ka kopš šī brīža uz pirkstgaliem vien vairs staigāja, kā bagāta madāmiņa ar jaunu cepuri.

Ieteic mācīties Esperanto

Ģenerālis Mak Arturs uzaicināja kādas amerikāņu arodbiedrības audzināšanas direktoru Dr. Staru darboties Japānā par strādnieku audzināšanas padomdevēju. „New York Times" ziņo, ka Dr. Stars pēc iepazīšanās ar apstākļiem iesniedzis ģenerālim Mak Arturam ziņojumu, kurā ieteic visiem amerikāņiem, kas darbojas Japānas okupācijas pārvaldē, mācīties esperantiski, jo šī starptautiskā valoda Japānā esot stipri izplatīta un varot noderēt visiem japāņu valodas nepratējiem.

„British Esperantist" ziņo, ka sabiedrība „Empire Film Production" izgatavojusi filmu par Esperanto.

Šveices pasta un telegrafa pārvalde sedz izdevumus tiem saviem ierēdņiem, kas apmeklē Esperanto kursus.

Pirmā vācu universitāte, kas oficiāli nodibinājusi Esperanto katedru, ir Minchenes universitāte.

Pēc Ņujorkas raidītāja un „Stars and Stripes" ziņām, aktīvo esperantistu skaits visā pasaulē 1945. g. bijis 6 miljoni, bet pēc kaŗa tas vēl stipri audzis.

Gallupa institūta aptaujā ASV noskaidrots, ka 71% amerikāņu piekrīt domai, ka visās pasaules skolās vajadzētu mācīt kādu kopīgu svešvalodu. Beļģijas radio aptaujā par starptautiskas valodas nepieciešamību izteikušies 87.5%, pret to 12.5 proc.; par Esperanto bijuši 51.25%, par angļu valodu 6.87%. Francijā Gallupa institūts aptaujā jautājis: Vai, pēc jūsu domām, kāda starptautiska valoda kā Esperanto būtu mācāma visās skolās? Atbildes: 65% jā, 20% ne, 15% nezina.

M. Č.

Svešvārdi

lietošanai augstākā sabiedrībā

Ja jūs, izmantodami izdevīgas šansonetes, esat iekļuvuši augstākā sabiedrībā, mēģiniet lietot pēc iespējas daudz svešvārdu: tas padara konservāciju dzīvāku un pārējai sabiedrībai paliek no jums ļoti labs iespaids.

Neapvainojieties, ja kāds brīnās par jūsu mentalitāti: tā ir īpaša konfekšu šķirne; areāls, turpretim, ir dziedams gabals, dziesma. Filozofiskā sarunā jūs dažreiz dzirdēsit minam teozofijas vārdu. Neuztraucieties, tai nav nekāda sakara ar teoriju — mācību par Dievu.

Hipotēze ir taisnlenka garākā mala; lūdzu to nesajaukt ar hipoloģiju, kas nozīmē slimīgu kairināmību. Karakasa ir smago jātnieku vienība, un pretstats tam ir infāmija — jātnieku vienība. Absints, turpretim, ir atturēšanās no garīgiem dzērieniem. Starp tuberozi un protuberanci ir milzīga starpība: protuberances ir apelsīni un tuberoze — dilonis.

Jāievēro atšķirība starp ciklonu un ciklu: cikls ir viesuļvētra un ciklons — vienacains milzis. Viesuļvētru sauc arī dažreiz par toreadoru, bet dēdūrs ir gluži kas cits, proti franču mīlestības dziesmu dziedātājs.

Kā saka pareizi: šampiņons vai čempions? Jūs jautāsit. Tas atkarīgs no tā, vai jūs domājat matu mazgājamo līdzekli vai papīra laternu. Autonomija ir māksla sagriezt līkus, bet antoloģija — pašvaldība. Panorāma ir zemes šaurums Dienvidamerikā, bet Poseidons — rakstnieka pieņemts vārds. Šarlatāns ir bīstama slimība, bet Tamerlāns bija Napoleona ārlietu ministrs.

Jums stāstīs par slimībām un veselību, profilaksi un higiēnu. Profilakse ir lapu uts, higiēna, turpretim, maitu ēdējs dzīvnieks. Baziliska ir grieķu baznīca un turku mīļākā sieva ir obeliska. Beidzot pornogrāfija ir māksla nosacīt debess ķermeņu ceļus.

Roda-Roda

Šis un tas par šo un to

260 AMERIKĀŅU KOLLEDŽAS paredz uzņemt studentus no Eiropas kaŗā cietušajiem apgabaliem, apmācīšanai par skolotājiem. Ceļa un mācību izdevumus, 600 dolaru uz personu vienam gadam, cer segt no ziedojumiem.

DZIMUMU VIENLĪDZĪBAI ir savas neizdevīgās puses. Brukliniete Merija Ilmore iesūdzēja tiesā savu vīru, kas tai pataisījis zilu aci, pūlēdamies sievu ar varu izdabūt ārā no kāda bāra. Tiesnesis Pisklota atzina: ja sievietes pastāv uz to, ka viņām jāapmeklē bāri un ka ar viņām jāapietas kā ar vīriešiem, tad tām jāņem par labu arī kāds krietnāks belziens.

ARĪ VĀCIEŠI var izmantot „American Overseas Airlines" transokeana lidmašīnas posmā no Berlīnes līdz Frankfurtei, kur vāciešiem rezervētas 20 no 34 vietām. Lidojums no Berlīnes līdz Frankfurtei un atpakaļ maksā tikai 198 markas. Katrā lidojumā pasažieriem par brīvu izsniedz alkoholu, kafiju un konfektes. Lidojums no Frankfurtes līdz Ņujorkai, ar nosēšanos vienīgi Londonā, ilgst apm. 20 stundu.

MARSEĻĀ parka vidū uzcelts 11 stāvu nams tikai no stikla, kas Francijas jaunuzbūves ministrijai izmaksājis 3 miljonu dolaru, ziņo „Time".

ČESTERĀ Džonesu laulātā pāŗa mazajai meitiņai Margaretai ārsti tūlīt pēc piedzimšanas pilnīgi apmainīja asinis, jo visiem 3 agrāk piedzimušajiem bērniem bija jānomirst jau dažas dienas pēc dzimšanas savdabīgā vecāku asins sastāva dēļ (t. s. „Resus factora"). Bez operācijas arī ceturtajam būtu jānomirst.

cm.

PARĪZES-ŠTRASBURGAS ĀTRVILCIENS turpmāk brauks uz gumijas riteņiem. Pirmie mēģinājumi ar labiem panākumiem veikti jau agrāk. Braucot caurmērā 100 km stundā, pasažieri nemaz nejūtot grūdienus. Vagoni būs technikas „pēdējais vārds" un svērs 21 tonnu katrs. Ja arī kāds ritenis bojātos, nelaime nenotiks, pateicoties sevišķiem svara izbalansētājiem.

MĀJU CENAS ASV kopš kaŗa sākuma pieaugušas par 110%. Jaunbūve, kas pirms kaŗa maksāja 4440 dolaru, tagad maksā 9060 dolaru. Dzīvokļu krize ASV joprojām ārkārtīgi liela.

MASKAVĀ katram zīdainim kopš pag. gada oktobŗa ir īpaša veselības pase, kas tam vēlāk ies līdzi bērnudārzā, skolā un pavadīs jauno padomju pilsoni visās dzīves gaitās, lai tas ik brīdi varētu atrādīt savu „medicīnisko biografiju".

CIVĪLĀS AVIĀCIJAS pārvalde ASV uzdevusi lidmašīnu rūpniecībai radīt četrvietīgu „ģimenes lidmašīnu", kuras cena nepārsniegtu automobiļa cenu.

Kas jauns filmu pasaulē?

ZĀRA LEANDERE, par kuŗu pēc Vācijas sabrukuma klīda baumas, ka viņa aizbēgusi zemūdenē vai nošauta kā spiedze, nesen kļuvusi kādas zviedru zvejniecības sabiedrības dalībniece. Viņa nesen uzturējās San Moricā un pa retam uzstājās par šansoneti.

1947. G. LABĀKĀ AKTIEŖA titulu Holivudas ārzemju korespondenti piešķīra angļu aktierim Ronaldam Kolmenam, bet no aktrisēm šo godalgu ieguva Loreta Janga. Par gada labāko filmu atzina „Gentleman's Agreement".

GĒTES FAUSTU uzņems filmā Francijā, pēc Žana Kokto un vēl dažu autoru kopīgа scenārija, ar Žanu Marē Fausta un Mišeli Morgānu Grietiņas lomā.

ČERČILA MEITA Diana Čerčila salīgta galvenajai lomai filmā par angļu pola pētnieka Skota dzīvi.

STARPTAUTISKA FILMU NEDĒĻA ar filmu technikas mesi notiks šo pavasari Hamburgā. Šīgada filmu svētku spēles notiks tikai Lokarno, Venēcijā un Kannās, bet Briselē un Prāgā nē.

EIROPAS INTERESANTĀKĀ filmu pilsēta klūšot Berlīne, paskaidrojis vācu režisors Erichs Pommers, kas tagad ir amerikāņu filmu kontroles šefs Vācijā.

ANNAS KAREŅINAS lomu tāda paša nosaukuma filmā, kas nesen piedzīvoja pirmuzvedumu Londonā, tēlo Viviana Lei. Tā ir jau ceturtā filma pēc Tolstoja romāna. Scenārija autori — Žans Anuils un Žiljēns Divivjē. Viviana Lei tēlojusi arī Skarletu filmā pēc Margaretes Mičeles romāna „Vējiem līdz" un Kleopatru filmā pēc Bernarda Šova darba „Cezars un Kleopatra".

EMILS JANNINGS pirmo reizi pēc kaŗa Zalcburgā atkal dabūjis atļauju piedalīties filmās. Vācijas visās četrās joslās viņam tas aizliegts.

FILMĀ PAR KRISTAPU KOLUMBU galveno lomu tēlos Frederiks Mārčs. Filmu uzņems krāsās šo pavasari Londonā.

LUIZE RAINERE, galvenās lomas tēlotāja filmā „Labā zeme" pēc Pērlas Bakas romāna, pēc ilgāka starplaika atkal atgriežas filmā.

PĒC 6 GADU PĀRTRAUKUMA pie filmas atgriežas Kēte fon Nagija, pēc 15 gadiem — Gustavs Dīsls, pēc 10 gadiem — Liliana Giša.

VIENĪGAIS KLAUNS — SIEVIETE Džonnija Kokse Minchenē nodibinājusi starptautisku filmas un teātra skolu.

Krustvārdu mīkla

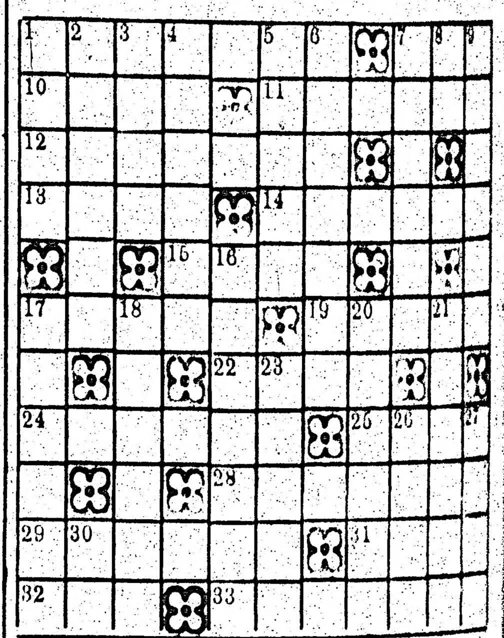

Līmeniski: 1. Naudas vienība. 7. Vairāk nekā ciena. 10. Dabas veidojumi. 11. Fizikas nozare. 12. Grieķu „ģenerālis". 13. Dokuments. 14. Bīstama vieta purvā. 15. Dzēriens. 17. Dzīvnieks. 19. Kalni Eiropā. 22. Miza. 24. Dzestri, vēsi. 25. Pilsēta Francijā. 28. Priekšnesums. 29. Pussala Āzijā. 31. Sievietes vārds. 32. Kukainis. 33. Palīdzēt.

Stateniski: 1. Kristības liecinieks. 2. Zem. 3. Kult. 4. Tauta. 5. Augļ. 6. Chronika. 7. Apstrādāt ādu. 8. Katrs. 9. Stublājs. 16. Pussala pie Adrijas jūras. 17. Tiklīdz. 18. Koks. 20. Iedzimto kaŗavīrs Austrumāfrikā. 21. Spēle. 23. Dabas veidojumi. 26. Darināt zeķi. 27. Atrodaties. 30. Izjūti smaržu!

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Pokāls. 5. Odze. 8. Itaka. 9. Lagūna. 12. Auce. 13. Stadija. 14. Eja. 15. Rika. 17. Vaina. 19. Kūtrs. 20. Elks. 21. Tam. 22. Gerboni. 25. Dati. 27. Italis. 28. Irbka. 29. Emsa. 30. Asmara. — **Stateniski:** 1. Pils. 2. Kuga. 3. Lia. 4. Stāja. 5. Oka. 6. Dauzīt. 7. Ezešas. 10. Atkal. 11. Ūdens. 15. Rumba. 16. Kroņi. 17. Veldre. 18. Iksis. 19. Kārtas. 21. Teika. 23. Olga. 24. Īsta. 26. Ira.

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorization Number UNDP 196. Publisher and Editor: Kārlis Rabācs, DP Camp Kleinkötz near Günzburg. Printer: „Schwäb. Volksblatt" Günzburg/D., Bgm.-Landes-Pl. 7. Circulation 4000. Published twice weekly.

Somija aizs…

kā neatkarī…

Padomju Savienība…

punktus S…

Molotovs un Pekala p… uzmetun…